

Ο αυτόκλητος «επίσκοπος» Βικέντιος Τσεκάλιν και η συμμετοχή του στις πρώτες χειροτονίες της Ουκρανικής Αυτοκεφάλου Ορθοδόξου Εκκλησίας (ΟΑΟΕ) τον Μάρτιο του 1990¹

Επίκαιρο χαρακτήρα τα τελευταία προσέλαβε το ζήτημα της «αποστολικής διαδοχής» του Βικεντίου Τσεκάλιν και το έγκυρο της συμμετοχής του στις πρώτες χειροτονίες της Ουκρανικής Αυτοκεφάλου Ορθοδόξου Εκκλησίας (ΟΑΟΕ) τον Μάρτιο του 1990. Στα ΜΜΕ άρχισαν να προβάλλονται ισχυρισμοί ότι δήθεν το 1986 ο Τσεκάλιν «χειροτονήθηκε μυστικά» επίσκοπος από δύο ιεράρχες της Ρωσικής Ορθοδόξου Εκκλησίας (ΡΟΕ) και από ένα μη-κανονικό ιεράρχη του ημικατακομβικού ρεύματος της «χειροτονίας» του Σεκάτς, τον Βλαδίμηρο Αμπράμοφ. Ειδικότερα τα σχετικά στοιχεία έχουν αναρτηθεί στη διαδικτυακή πύλη «Otkrytaya Pravoslavnaya entsiklopedia “Drevo”»². Επικαλούμενη αυτή την ιδιωτική διαδικτυακή πύλη τα διάδωσε η ιστοσελίδα Cerkvarium.org, της οποίας ο συντάκτης Δημήτριος Γκορεβοϊ στη μελέτη του από 25 Αυγούστου 2019 επιμένει ότι ο Β. Τσεκάλιν «χειροτονήθηκε επίσκοπος τον Αύγουστο του 1986 από τον Μητροπολίτη Καλίβιν και Κασίν της ΡΟΕ Αλέξιο Κονοπλιόφ, από τον επίσης τότε επίσκοπο της ΡΟΕ Ιωάννη Μποντναρτσούκ και από τον επίσκοπο της «Εκκλησίας των Κατακομβών» Βλαδίμηρο Αμπράμοφ». Κατά τον Γκορεβοϊ «ακόμη και μη θεωρώντας τον Αμπράμοφ κανονικό επίσκοπο, στη χειροτονία του Βικέντιου Τσεκάλιν έλαβαν μέρος δύο ιεράρχες της ΡΟΕ με αποστολική διαδοχή. Τούτο επαρκεί για να κληρονομήσει ο Τσεκάλιν και αυτός την αποστολική διαδοχή. Αρκετές φήμες κυκλοφορούν για το τι απέγινε αργότερα ο Τσεκάλιν (από προτεστάντης έως βουδιστής), αλλά αυτό ελάχιστα μας ενδιαφέρει. Αλλωστε το 1990 κατά τις χειροτονίες εκείνος ήταν Ορθόδοξος επίσκοπος με αποστολική διαδοχή»³.

Αυτό το άρθρο δημοσιεύθηκε μεταφρασμένο στα Ελληνικά στις 26 Αυγούστου 2019 στο ιστολόγιο «Φως Φαναρίου», που καθημερινά καλύπτει τη δράση του Οικουμενικού Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως⁴.

Όπως διαπιστώνουμε από τα ως άνω δημοσιεύματα, το «επισκοπικό αξίωμα» του Β. Τσεκάλιν όχι μόνον δεν αμφισβητείται, αλλά και παρουσιάζεται ως «αποδεδειγμένο γεγονός» ακόμη και από ιστοσελίδα που συνδέεται με το Οικουμενικό Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως. Επιπλέον, απαντώντας στην κριτική των προαναφερθεισών ισχυρισμών, η συντακτική ομάδα του Cerkvarium και το Ελληνορθόδοξο πρακτορείο ειδήσεων «Romfea.gr» το Σεπτέμβριο του 2019 προέβησαν στη δημοσίευση ενός άλλου άρθρου, που τονίζει τα εξής: «Η μεταγενέστερη πορεία του Τσεκάλιν (και εδώ δεν έχουμε καμία πρόθεση να τον «ξεπλύνουμε») ουδεμία σχέση έχει με το θέμα μας, αφού αυτό που έχει σημασία είναι η ιδιότητά του, με την οποία συμμετείχε στην χειροτονία και στη μεταβίβαση της αποστολικής διαδοχής στο Βασίλειο Μποντναρτσούκ. Αυτό που έγινε μεταγενέστερα ο Τσεκάλιν δεν επηρεάζει αυτήν την χειροτονία ούτε ανακαλεί ‘αναδρομικά’ τη Χάρη του Αγίου

¹ Το περιεχόμενο της εισήγησης έχει εγκρίνει και ευλογήσει ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Διοκλείας κ. Κάλλιστος Ware, επίτιμος πρόεδρος του Διεθνούς Ινστιτούτου Αγιορείτικης κληρονομιάς.

² Чекалин Виктор Владимирович // Открытая православная энциклопедия «Древо». Электронный ресурс. URL: <https://drevo-info.ru/articles/1639.html> [дата обращения: 22.08.2019].

³ Горевой Д. Про хіротонію в УАПЦ // Cerkvarium. Электронный ресурс. URL: https://cerkvarium.org/publikatsii/analitika/pro-khirotoniji-v-uapts?fbclid=IwAR0c_29DKwdqoGQRq1vIdKj6FPYARJPrxA_atzkMet5zq7S01NM8vZXqFkA [дата обращения: 22.08.2019].

⁴ Περί των χειροτονιών στην Ουκρανική Αυτοκέφαλη Ορθόδοξη Εκκλησία // Φως Φαναρίου. URL: http://fanarion.blogspot.com/2019/08/blog-post_26.html [дата обращения: 26.08.2019].

Πνεύματος»⁵. Στο ίδιο άρθρο έχει παραπομπή και στις παλιότερες έρευνες του κ. Σ. Σουμίλο, του συντάκτη δηλ. της παρούσας εισήγησης, ότι και έγινε αφορμή να δοθούν οι παρακάτω επεξηγήσεις.

Όσο καλοπροαίρετα και να φαίνονταν σε όσους ισχυρίζονταν αυτά και άλλα παρόμοια, τα κίνητρα που οδηγούν στην τεκμηρίωση της «αρχιεροσύνης» του Β. Τσεκάλιν, η αναζήτηση της αλήθειας σε τέτοια ζητήματα θα πρέπει να ευρίσκεται πάντοτε πέραν κάθε προσωπικού, συλλογικού ή πολιτικού συμφέροντος. Η αποστολική διαδοχή είναι από τα βασικά θεμέλια επί των οποίων εδώ και δύο χιλιάδες χρόνια στηρίζεται η Οικουμενική Εκκλησία του Χριστού. Οποιαδήποτε προσπάθεια χειραγώγησής της είναι απαράδεκτη, επειδή θα επισύρει βαριές συνέπειες. Δεν είναι λοιπόν τυχαίο ότι ο αυστηρός σεβασμός της αποστολικής διαδοχής κατά η χειροτονία νέων επισκόπων καταχωρήθηκε από τον 1^ο Αποστολικό κανόνα («*Επίσκοπος χειροτονείσθω υπό επισκόπων δύο ἢ τριῶν*»)⁶. Σε όλες τις εποχές θεμελιώδη σημασία είχε το ζήτημα της διαφυλάξεως της αποστολικής διαδοχής και της έγκυρης προελεύσεως της μεν ή της δε εκκλησιαστικής ιεραρχίας.

Στο παράρτημα των αναρτήσεων των ιστοσελίδων Cerkvarium και Φως Φαναρίου επισυνάφθηκαν αντίγραφα του Χειροτονητηρίου του πρώτου επισκόπου της ΟΑΟΕ Βασιλείου Μποντναρτσούκ από 31 Μαρτίου 1990 και της καταθέσεως του αυτόπτη μάρτυρος του γεγονότος, που πιστοποιήθηκε γραπτώς στις 2 Νοεμβρίου 1994. Όπως πληροφορούν οι συντάκτες του δημοσιεύματος, ακριβώς αυτά τα αντίγραφα είναι που επιδείχθηκαν στο Οικουμενικό Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως ως πιστοποιητικά της εγκυρότητας της ιεραρχίας της ΟΑΟΕ⁷. Προφανώς αυτά λειτούργησαν και ως βάση για την απόφαση εκ μέρους της Ι. Συνόδου του Οικουμενικού Πατριαρχείου τον Οκτώβριο του 2018 περί της αναγνώρισης και την υπαγωγής στη δικαιοδοσία του στον «οικείο αυτού βαθμό» της ιεραρχίας της ΟΑΟΕ⁸.

Εφόσον υπάρχουν βάσιμοι λόγοι να θεωρούμε πλαστά στην πραγματικότητα τα επιδειχθέντα στο Οικουμενικό Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως δικαιολογητικά, ας εξετάσουμε λεπτομερέστερα τις εξελίξεις σχετικά με την ανασυγκρότηση της ΟΑΟΕ και τις πρώτες χειροτονίες των ιεραρχών της το 1990. Μέχρι προσφάτως δεν καταβλήθηκαν προσπάθειες επισταμένης και λεπτομερούς μελέτης του βιογραφικού και της δράσεως του Βικεντίου Τσεκάλιν βάσει των αρχειακών πηγών και των καταθέσεων των αυτοπτών μαρτύρων, γι' αυτό θα δοκιμάσουμε να συστηματοποιήσουμε τα υφιστάμενα στοιχεία και να διασαφηνίσουμε ποιος πραγματικά ήταν αυτός ο παράγοντας και υπό ποία ιδιότητα τελούσε τις πρώτες χειροτονίες της ΟΑΟΕ. Στη μελέτη για πρώτη φορά χρησιμοποιήθηκαν έγγραφα από το Αρχείο της Συνόδου της Ιεραρχίας της Υπερορίου Ρωσικής Ορθοδόξου Εκκλησίας στη Νέα Υόρκη, το Αρχείο του Πατριαρχείου Μόσχας, καταθέσεις αυτοπτών μαρτύρων και δημοσιεύματα σε απαγορευμένες στα Σοβιετικά χρόνια εκδόσεις καθώς και από περιοδικά των αρχών της δεκαετίας του 1990.

Προ της εξετάσεως του βιογραφικού του Βικεντίου Τσεκάλιν είναι απαραίτητο να επισημάνουμε ότι την περίοδο του σοβιετικού κομμουνιστικού καθεστώτος στην ΕΣΣΔ, κατόπιν Διακηρύξεως του μητροπολίτη Νίζνι Νόβγκοροντ Σεργίου Στραγκορόντσκι για τη

⁵ Горевой Д., Деркач Т. Як в УПЦ (МП) хотіли дискредитувати Cerkvarium, але сіли в каложу // Cerkvarium. Электронний ресурс. URL: <https://cerkvarium.org/publikatsii/analitika/yak-v-upts-mp-khotili-diskredituvati-cerkvarium-ale-ne-zmogli> [дата обращения: 04.09.2019]. *Перевод с українського наші. — С. III.*; Απάντηση στον Προθιερέα Νικόλαο Ντανίλεβιτς // Romfea.gr. Πρακτορείο Εκκλησιαστικών Ειδήσεων. URL: <https://www.romfea.gr/ekklisies-ts/ekklisia-tis-oukranias/31409-apan-tisi-ston-prothierea-nikolaou-ntanilebits> [дата обращения: 08.09.2019].

⁶ Κανών Α', των Αγίων και Πανσέπτων Αποστόλων//Πηδάλιον, 2003. Σελ. 1.

⁷ Περί χειροτονιών στην Ουκρανική Αυτοκέφαλη Ορθόδοξη Εκκλησία // Φως Φαναρίου. URL: http://fanarion.blogspot.com/2019/08/blog-post_26.html (дата обращения: 26.08.2019); Горевой Д. Про хіротонію в УАПЦ // Cerkvarium. Электронний ресурс. URL: https://cerkvarium.org/publikatsii/analitika/pro-khirotoniji-v-uapts?fbclid=IwAR0c_29DKwdqoGQRq1vldKj6FPYARJpXa_atzkMet5zq7S01NM8vZXqFkA [дата обращения: 22.08.2019].

⁸ Announcement of the Holy and Sacred Synod, 11th Oct. 2018 // Ecumenical Patriarchate. URL: <http://www.ec-patr.org/docdisplay.php?lang=gr&id=2577&tla=g> [дата обращения: 11.10.2018].

νομιμοφροσύνη έναντι των σοβιετικών αρχών, το 1927 η Ρωσική Εκκλησία διαιρέθηκε στην νόμιμη εκκλησιαστική δομή της Ορθόδοξου Εκκλησίας της Ρωσίας του Πατριαρχείου Μόσχας, στην «Υπερόρια» (Υπερόριος Ρωσική Ορθόδοξη Εκκλησία) και σε μια σειρά παρανόμων («κατακομβικών») ρευμάτων και κλάδων. Οι τελευταίοι αποκαλούνταν ενίοτε ως «τυχωνικοί» (οπαδοί του Πατριάρχη Τύχωνα), «αντιπολίτευση των μη-μνημονευόντων», «γνήσιος Ορθόδοξη» ή «εκκλησία των κατακομβών». Στην πορεία των διωγμών από το σοβιετικό καθεστώς μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του 1960, αυτό το ενδοεκκλησιαστικό αντιπολιτευτικό ρεύμα είχε απωλέσει την κανονική ιεραρχία της προεπαναστατικής προελεύσεως με αποστολική διαδοχή, καθιστώντας έτσι πρόσφορο το έδαφος για την ανάδειξη στο κατακομβικό περιβάλλον κάθε λογής αυτόκλητων και αυθιερωμένων, οι οποίοι ψευδώς αυτοπαρουσιάζονταν ως «αρχιερείς κατακομβών»⁹. Πίσω από πολλές τέτοιες περιπτώσεις κρύβονταν τα όργανα της KGB, που κατ'αυτόν τον τρόπο απειρώντο να θέσουν υπό τον έλεγχό τους την εκτός νόμου εκκλησιαστική ζωή της χώρας. Ούτως, στην ΕΣΣΔ ξεφύτρωσαν ημιπαράνομες ιεραρχίες αυθιερωμένων του Σεκάτς, του Αλφαίου κλπ. οι οποίες ελέγχονταν από τις σοβιετικές μυστικές υπηρεσίες¹⁰. Από τους πλέον γνωστούς αυτόκλητους «επισκόπους των κατακομβών», να αναφέρουμε τον Σεραφεΐμ Ποζντέγιεφ, τον Γεννάδιο Σεκάτς, τον Χερουβείμ Ντεγκτιάρ, τον Αλφαίο Μπαρναούλ, τον Ευγένιο Ζιγκάνοφ κ.ά.¹¹. Επίσης αμφιβολίες προκαλεί το έγκυρο της επισκοπικής διαδοχής των επιμέρους ιεραρχών των κατακομβών, όπως του Αντωνίου Γκολύνσκι-Μιχαϊλόφσκι, του Μιχαήλ Αϊρσόφ, του Θεοδοσίου Μπαχμέτγιεφ, του Μιχαήλ Κοστιούκ και του Σαββατίου Γκρουζίνοφ¹². Σχετικά με αυτούς και άλλους ιεράρχες των κατακομβών η Σύνοδος της Ιεραρχίας της Υπερορίου Ρωσικής Ορθόδοξου Εκκλησίας (ΥΡΟΕ) με την από 2/15 Μαΐου 1990 απόφασή της «με λύπη διαπιστώνει ότι δεν ευρίσκει δυνατό, εξαιτίας ελλείψεως (ή μη προσκομίσεως από αυτούς) των απαραίτητων αποδεικτικών στοιχείων, να προχωρήσει στην αναγνώριση του εγκύρου της αποστολικής διαδοχής και της κανονικότητας χειροτονιών εκείνων των παρανόμων ιεραρχιών»¹³.

Η ανάδειξη στο τέλος της δεκαετίας του 1980 και στις αρχές του 1990 ενός άλλου αυτόκλητου «επισκόπου των κατακομβών», του Βικεντίου Τσεκάλιν και η δράση του είναι σωστό να συνεξετασθούν ακριβώς στο πλαίσια διαδόσεως των αυτόκλητων ιεραρχιών στο κατακομβικό περιβάλλον της σοβιετικής περιόδου, αλλιώς θα δυσκολευθούμε υπέρμετρα για να καταλάβουμε τα κίνητρα και τον χαρακτήρα των ενεργειών τόσο του Β. Τσεκάλιν, όσο και των ομοίων αυτού τυχοδιωκτών¹⁴.

Ο Βίκτωρ-Βικέντιος Τσεκάλιν. Από τον σοβιετικό κοινωνιολόγο μέχρι τον διάκονο και τον αυτόκλητο «επίσκοπο»

Σύμφωνα με το αυτοβιογραφικό του Βικεντίου (Βίκτωρα Βλαδίμηροβιτς Τσεκάλιν), το οποίο απέστειλε τον Ιούλιο του 1989 στην Ιερά Σύνοδο της Ιεραρχίας της ΥΡΟΕ στη Νέα

⁹ Шумило С. В. В катакомбах. Православное подполье в СССР. Луцк, 2011. С. 115–116, 134–135, 140–141, 181–182, 193–201.

¹⁰ Αυτόθι.

¹¹ Алексеев В. В., Нечаева М. Ю. Воскресшие Романовы?.. К истории самозванчества в России XX века. Екатеринбург, 2000. Ч. 1. С. 209–349; Нечаева М. Ю. От «великого князя» до «архиепископа». Эволюция самозванца Михаила Поздеева в контексте церковной среды // Религиозное многообразие Уральского региона. Материалы Всероссийской научно-практической конференции. Оренбург, 2014. С. 168–181; Слесарев А. В. Основатель «серафимо-геннадиевской» ветви Катакомбной церкви «схимитрополит» Геннадий (Секач) // Сектоведение. Альманах. Жировичи, 2012. Т. 2. С. 112–147; Лжеархиепископ Херувим (Дегтярь) и внутрицерковное сектанство // Религия в Украине. Электронный ресурс: <https://www.religion.in.ua/main/17123-lzhearxiepioskop-xeruvim-degtyar-i-vnutricerkovnoe-sektantstvo.html> [дата обращения: 05.07.2012].

¹² Шумило. В катакомбах... С. 115–116, 134–135, 140–141.

¹³ Σημείωμα από τη Γραμματεία της Ιεράς Συνόδου της Ιεραρχίας της ΥΡΟΕ από 2/15 Μαΐου 1990// Архив Архиерейского Синода РПЦЗ в Нью-Йорке (ААС РПЦЗ, Нью-Йорк).

¹⁴ Шумило. В катакомбах... С. 181–182, 199–201.

Υόρκη, γεννήθηκε στις 19 Φεβρουαρίου 1952 στην Τούλα. Το 1969 αποφοίτησε από το σχολείο Μέσης Εκπαιδύσεως, ενώ το 1974 από το Πολυτεχνείο Τούλας. Το 1978 έλαβε πτυχίο κοινωνιολόγου, εργάστηκε στους «κρατικούς οργανισμούς», από το 1980 διατέλεσε μέλος του «Σοβιετικού Συλλόγου Κοινωνιολόγων» (ΣΣΚ), που ένωνε τους σοβιετικούς κοινωνιολόγους καθώς και τους καθοδηγητές ιδεολογικού έργου του Κομμουνιστικού Κόμματος της Σοβιετικής Ενώσεως και της Κομμουνιστικής Νεολαίας της ΕΣΣΔ. Παντρεύθηκε, αλλά σύντομα χώρισε. Από το Φεβρουάριο του 1981 «εγκατέλειψε τη δημόσια υπηρεσία διακονώντας ως αναγνώστης και ψάλτης του αριστερού αναλογίου του Ι. Ναού Σωτήρος Χριστού Τούλα, στη συνέχεια εργαζόταν ως αποθηκάριος, οικονόμος και διεκπεραιωτής στα γραφεία της Ι. Μητροπόλεως Τούλα. Τον Απρίλιο 1982 χειροτονήθηκε διάκονος από τον Επίσκοπο Τούλα και Μπέλεβ Γερμανό Τιμοφέγιεφ. Υπηρετούσε σε ενορίες της επαρχίας Τούλα»¹⁵. Το 1983 πήρε μετάθεση στην Πατριαρχική Σταυροπηγιακή Μονή Αγίου Δανιήλ Μόσχας, η οποία την ίδια χρονιά παραχωρήθηκε από την Κυβέρνηση της ΕΣΣΔ στην Εκκλησία «για τη σύσταση στους χώρους της καθώς και στο παρακείμενο οικόπεδο Διοικητικού Κέντρου του Πατριαρχείου Μόσχας» και της κατοικίας των πατριαρχών Μόσχας¹⁶. Όπως ομολόγησε ο ίδιος κατά τις εργασίες αναστηλώσεως της Μονής ασκούσε το διακόνημα του δοχειαρίου¹⁷. Μετά όμως από ένα χρόνο, τον Μάιο 1984 ο Τσεκάλιν απομακρύνθηκε από τη Μονή και τέθηκε εκτός υπηρεσίας. Ο Καθηγούμενος τότε της Μονής Αγίου Δανιήλ και μετέπειτα Αρχιεπίσκοπος Ευλόγιος Σμιρνώφ κατέθεσε τις σχετικές του αναμνήσεις: «Προφανώς, δεν επιζητούσε μοναχικό βίο, αλλά μια καλή θέση και τη δυνατότητα να καλοπερνά στη Μονή. Αργότερα πληροφορήθηκα ότι, αφού επανήλθε στην Τούλα, ο διάκονος για μεγάλο χρονικό διάστημα αυτοσυστηνόταν ως «προερχόμενος» από τη Μονή Αγίου Δανιήλ, επιδιώκοντας προσωπικές σκοπιμότητες. Ιερέας, ο οποίος μου τον είχε συστήσει, μου ζήτησε συγγνώμη μετά»¹⁸.

Στη Μονή Αγίου Δανιήλ στο διάκονο Βίκτωρα Τσεκάλιν αρνήθηκαν τη μοναχική κουρά. Έκτοτε αρχίζει η ιστορία του ως αυτόκλητου. Όπως αργότερα ισχυριζόταν στο γράμμα προς την Ιερά Σύνοδο της ΥΡΟΕ, τον Μάιο-Ιούνιο του 1982 στη Λαύρα της Αγίας Τριάδος και του Αγίου Σεργίου «εκάρη μοναχός μετονομασθείς σε Βικέντιο και χειροτονήθηκε ιερομόναχος από τον εφησυχάζοντα στη Λαύρα Αρχιεπίσκοπο Σέργιο Γκολουμπτσόφ»¹⁹. Ταυτόχρονα, όπως καταγράφηκε στα πρακτικά της Συνόδου από 31^{ης} Ιανουαρίου 1990, «ημερομηνία και ημέρα ο Βίκτωρ Νικολάγιεβιτς δεν τις θυμάται»²⁰. Ωστόσο, ο εφησυχάζων στη Λαύρα του Αγίου Σεργίου και της Αγίας Τριάδος 76ετής ιεράρχης κ. Σέργιος, ο πρώην Αρχιεπίσκοπος Καζάν και Μαρί, από την άνοιξη του 1982 ήταν βαριά άρρωστος και ως κατάκοιτος αδυνατούσε να ιεουργεί. Σύμφωνα με την κατάθεση του πνευματικού υιού του Αρχιεπισκόπου Σεργίου και μοναχού εκείνα τα χρόνια της Λαύρας του Αγίου Σεργίου Ηγουμένου Ανδρονίκου Τρουμπατσόφ από το τέλος της δεκαετίας του 1970 και τη δεκαετία του 1980 ο Αρχιεπίσκοπος Σέργιος ουδόλως χειροτονούσε ούτε έκανε μοναχικές κουρές²¹. Απεβίωσε στις 16 Ιουνίου 1982 εξαιτίας βαριάς ασθένειας και ουδόλως θα μπορούσε να κάνει μοναχική κουρά και τη χειροτονία του

¹⁵ Αίτημα του Βικεντίου Τσεκάλιν προς τον Πρωθυεράρχη της ΥΡΟΕ μητροπολίτη Βιτάλιο από 17 Ιουλίου 1989 // Αρχείο της Συνόδου της Ιεραρχίας της ΥΡΟΕ, Νέα Υόρκη.

¹⁶ ЖМП. 1983. № 8. С. 2.

Αίτημα του Βικεντίου Τσεκάλιν προς τον Πρωθυεράρχη της ΥΡΟΕ μητροπολίτη Βιτάλιο από 17 Ιουλίου 1989 // ААС РПЦЗ, Нью-Йорк; Викентий Чекалин, ep. Письмо брату-христианину // Свободное Слово, газета Московской организации партии «Демократический союз». М., 1990. № 38 (68). С. 6.

¹⁸ Εβλογιύ (Смирнов), архиеп. Это было чудо Божие. М., 2000. С. 197–198.

¹⁹ Αίτημα του Βικεντίου Τσεκάλιν προς τον Πρωθυεράρχη της ΥΡΟΕ μητροπολίτη Βιτάλιο από 17 Ιουλίου 1989 // Αρχείο της Συνόδου της Ιεραρχίας της ΥΡΟΕ, Νέα Υόρκη.

²⁰ Πρακτικά της Συνόδου της Ιεραρχίας της ΥΡΟΕ υπ' αριθμ. 685 από το 18/31 Ιανουαρίου 1990// Αρχείο της Συνόδου της Ιεραρχίας της ΥΡΟΕ, Νέα Υόρκη.

²¹ Γράμμα του Καθηγούμενου Λαύρας της Αγίας Τριάδος και Αγίου Σεργίου Επισκόπου Σέργκιεφ Ποσάντ Παράμονα υπ' αριθμ. 1029 από 05.11.2019.

Β. Τσεκάλιν λίγες ημέρες πριν πεθάνει. Επιπλέον, για να καρεί κανείς μοναχός στη Λαύρα της Αγίας Τριάδος και του Αγίου Σεργίου θα έπρεπε να εκδοθεί απόφαση των μοναστηριακών αρχών για να εγγραφεί ο υποψήφιος στο μοναχολόγιο, ενώ για τη χειροτονία θα χρειαζόταν ακόμη και γραπτή άδεια του Πατριάρχη Ποιμένα ως Καθηγουμένου της Λαύρας. Όπως καταγράφηκε στα πρακτικά της Ιεράς Συνόδου της Ιεραρχίας της Υπερορίου Ρωσικής Ορθοδόξου Εκκλησίας, τέτοια έγγραφα ο Τσεκάλιν αδυνατούσε να τα επιδείξει. Όπως απέδειξε η αναζήτηση των εγγράφων στο αρχείο της Λαύρας της Αγίας Τριάδος και του Αγίου Σεργίου, ουδέποτε υπήρξε φάκελος μοναχού ονόματι Βικέντιος Τσεκάλιν, ενώ λείπουν οι σχετικές γι' αυτόν αναφορές από τα κείμενα του ηγουμενοσυμβουλίου της Λαύρας καθώς και από την αλληλογραφία της Λαύρας με τον Καθηγούμενο της Μονής Πατριάρχη Ποιμένα και τη Γραμματεία του Πατριαρχείου Μόσχας²².

Συνεπώς, υπάρχουν βάσιμοι λόγοι να θεωρήσουμε ότι ο πρώην διάκονος Βίκτωρ Τσεκάλιν ουδέποτε όχι μόνον το αξίωμα του πρεσβυτέρου είχε, αλλά ούτε καν μοναχός ήταν και χρησιμοποιούσε το όνομα «Βικέντιος» μάλλον ως δημιουργικό ψευδώνυμο ή ψευδώνυμο πράκτορα, παρά ως το γνήσιο μοναχικό του όνομα.

Πολύ παράξενη κρίνεται και η υποσημείωση του Τσεκάλιν, ότι δηλ. ο αρχιεπίσκοπος Σέργιος Γκολουμπσόφ τον έκειρε μοναχό και τον χειροτόνησε δήθεν «μυστικά», κατόπιν αιτήματος του «μητροπολίτη των κατακομβών» Γενναδίου Σεκάτς (1904–1987)²³. Παρόμοιος ισχυρισμός του Τσεκάλιν προκάλεσε εύλογες αμφιβολίες στη Σύνοδο της ΥΡΟΕ, εφόσον ο Γεννάδιος Σεκάτς, που αυτοπαρουσιαζόταν ως «μητροπολίτης Γνησίου Ορθοδόξου Εκκλησίας» ουδέποτε αρνιόταν να κάνει μοναχικές κουρές, «χειροτονίες» σε πρεσβύτερο και επίσκοπο όσων επιθυμούσαν, ακόμη και των έν ενεργεία κληρικών του Πατριαρχείου Μόσχας (Αντώνιος Πιλέτσκι, Αδριανός Λάπιν, Χερουβίμ Ντεκτιάρ κα.). Διέμεινε σε ένα χωριό του Βορείου Καυκάσου με τους χειροτονηθέντες από τον ίδιο «μητροπολίτες-υποτακτικούς» Θεοδόσιο Γκουμένικοφ και Γρηγόριο, με τους οποίους και τελούσε μυστικές σε «επίσκοπο χειροτονίες». Έχοντας δική του «ιεραρχία» δεν είχε νόημα ο αρχηγός αυτού του ρεύματος να προστρέχει σε βοήθεια με τις κουρές και τις χειροτονίες σε ιεράρχη της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ρωσίας και μάλιστα ουδέποτε υπήρχαν τέτοια προηγούμενα. Γι' αυτό ο Σεκάτς (στην πραγματικότητα ο υπό επιτίμιο αργίας τελών πρώην απλός ιερέας της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ρωσίας, που αυτοπαρουσιαζόταν ως «μητροπολίτης κατακομβών») ουδέποτε μπορούσε να μεσολαβήσει για τον διάκονο Τσεκάλιν στον επιφανή ιεράρχη της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ρωσίας, ο οποίος τότε στη Λαύρα της Αγίας Τριάδος και του Αγίου Σεργίου ήταν υπεύθυνος γενικής καθοδήγησης των πνευματικών της Λαύρας.

Στην ιστορία αυτή αξίζει να προσέξουμε το γεγονός ότι ως ημερομηνία της φανταστικής του μοναχικής κουράς και χειροτονίας ο Τσεκάλιν ανέφερε τον Ιούνιο του 1982, δηλαδή λίγες ημέρες πριν αποβιώσει ο δήθεν «χειροτονήσας» αυτόν αρχιεπίσκοπος Σέργιος Γκολουμπσόφ, ο οποίος απέθανε στις 16 Ιουνίου 1982. Όπως θα διαπιστώσουμε αργότερα σε τέτοια χειραγώγηση θα καταφεύγει κατ'επανάληψη και στη συνέχεια, πλαστογραφώντας στοιχεία τόσο για την «σε επίσκοπο χειροτονία» του, όσο και για τις πρώτες χειροτονίες της ΟΑΟΕ, που τέλεσε το 1990.

Τώρα ας προχωρήσουμε στην εξέταση της εκδοχής του Τσεκάλιν για τη φανταστική του «μυστική σε επίσκοπο χειροτονία» στην Ορθόδοξη Εκκλησία της Ρωσίας με σκοπό τη διαποίμανση των «κοινοτήτων της Εκκλησίας των Κατακομβών». Κατά διαστήματα ανέφερε διάφορα ονόματα, ημερομηνίες και εκδοχές της «χειροτονίας» του, που δεν συμφωνούσαν μεταξύ τους. Έτσι στο αίτημα, που υπέβαλε στη Σύνοδο της ΥΡΟΕ τον Ιούλιο του 1989

²² Αυτόθι.

²³ Αίτημα του Βικεντίου Τσεκάλιν προς τον Πρωθιεράρχη της ΥΡΟΕ μητροπολίτη Βιτάλιο από 17 Ιουλίου 1989, Πρακτικά της Συνόδου της Ιεραρχίας υπ' αριθμ. 685 από 18/31 Ιανουαρίου 1990// Αρχείο της Συνόδου της Ιεραρχίας της ΥΡΟΕ, Νέα Υόρκη.

ισχυριζόταν ότι στη χειροτονία του μετείχαν μόνον δύο ιεράρχες: «Το 1986 ο μητροπολίτης Καλίνιν και Κάσιν Αλέξιος Κονοπλιόφ και ο επίσκοπος της Εκκλησίας των Κατακομβών Βλαδίμηρος με χειροτόνησαν σε επίσκοπο. Μυστικά...Όλες τις χειροτονίες τις έλαβα από ιεράρχες του Πατριαρχείου Μόσχας. Έχω πιστοποιητικό της σε διάκονο χειροτονίας, όμως τις σε πρεσβύτερο και επίσκοπο χειροτονίες αδυνατώ να επιβεβαιώσω αλλιώς παρά με όρκο στο σταυρό και το Ευαγγέλιο»²⁴.

Στη συνεδρία της Συνόδου της ΥΡΟΕ στη Νέα Υόρκη τον Ιανουάριο του 1990, ο Β. Τσεκάλιν επαναβεβαίωσε τις καταθέσεις τους, οι οποίες καταχωρήθηκαν στα πρακτικά της Συνόδου υπ' αριθμ. 685: «Τον Ιούνιο του 1986, την ημερομηνία και την ημέρα ο Βίκτωρ Ν. Τσεκάλιν δεν τις θυμάται, στην Τβερ στο διαμέρισμα του μητροπολίτη Αλεξίου Κονοπλιόφ τη νύχτα, μυστικά, χωρίς παρουσία κάποιων μαρτύρων ο δήθεν ιερομόναχος Βικέντιος προήχθη σε αρχιμανδρίτη και χειροτονήθηκε επίσκοπος από τον επίσκοπο Βλαδίμηρο Αμπράμοφ της Εκκλησίας των Κατακομβών και τον μητροπολίτη Αλέξιο Κονοπλιόφ του Πατριαρχείου Μόσχας»²⁵.

Έτσι ακούγεται ο μύθος, που για πρώτη φορά ο Β. Τσεκάλιν εκστόμισε στη Νέα Υόρκη τον Ιούλιο 1989 –Ιανουάριο 1990. Κανένα τρίτο αρχιερέα δεν ανέφερε τότε ο Τσεκάλιν, ισχυριζόμενος ότι την «σε επίσκοπο χειροτονία» του την τέλεσαν δύο αρχιερείς. Ταυτόχρονα, όπως και στην περίπτωση της κουράς και της σε πρεσβύτερο χειροτονίας, οι δύο μνημονευθέντες ιεράρχες, οι οποίοι δήθεν «χειροτόνησαν» αυτόν το 1986, είχαν ήδη πεθάνει μέχρι τότε.

Όπως τυγχάνει γνωστό, ο μητροπολίτης Καλίνιν και Κάσιν Αλέξιος Κονοπλιόφ, ο οποίος ουδέποτε διακρινόταν για κάποιες αντιπολιτευτικές τάσεις ούτε έναντι της ηγεσίας του Πατριαρχείου Μόσχας, αλλά ούτε και έναντι των σοβιετικών αρχών, συμμετείχε στην Τοπική Κληρικολαϊκή Σύνοδο της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ρωσίας και μετέβαινε κατ' επανάληψιν στο εξωτερικό με αποστολές, απεβίωσε στις 7 Οκτωβρίου 1988. Γι' αυτό τον λόγο αδυνατούσε να διαψεύσει τη δήλωση του Β. Τσεκάλιν το 1989–1990. Αντί αυτού σε διάψευση προχώρησε ο από πολλά χρόνια υποδιάκονος και στη συνέχεια γραμματέας του μητροπολίτη Αλεξίου, επίσκοπος Τβερ και Κάσιν, Βίκτωρ Ολεϊνίκ. Στην αναφορά του το 1990 διέψευσε τους ισχυρισμούς του Τσεκάλιν για τη χειροτονία του από τον μητροπολίτη Αλέξιο: «Ως άνθρωπος οικείος, που πάντοτε συνόδευα τον μητροπολίτη Αλέξιο στα ταξίδια του, θεωρώ καθήκον μου να καταθέσω τη μαρτυρία ότι ο Σεβασμιώτατος μητροπολίτης, ως πιστός υιός της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ρωσίας, ο οποίος τηρούσε αυστηρά τους κανόνες της, χωρίς ορισμό του Αγιοτάτου Πατριάρχη και της Ιεράς Συνόδου δεν τέλεσε σε επίσκοπο χειροτονία. Αγανακτώ και προσβάλλομαι με το ψεύδος που αποβλέπει στη δυσφήμιση του μητροπολίτη Αλεξίου»²⁶.

Όσον δε αφορά τη συμμετοχή στη χειροτονία του Β. Τσεκάλιν, του μη κανονικού ιεράρχη της χειροτονίας του, Σεκάτς Βλαδίμηρο Αμπράμοφ, και αυτός ο ισχυρισμός προκαλεί αμφιβολίες. Ο Βλαδίμηρος (κατά κόσμον Βαντίμ Αμπράμοφ) γεννήθηκε στη Μόσχα το 1955. Το 1983 γνωρίστηκε με τον «μητροπολίτη» Γεννάδιο Σεκάτς, από τον οποίο εκάρη μοναχός σε ηλικία 28 ετών μετονομασθείς σε Βλαδίμηρο, χειροτονήθηκε «πρεσβύτερος» και «επίσκοπος». Γύρω στο 1985, αναγκάστηκε να εγκαταλείψει τη Μόσχα μετακομίζοντας για μόνιμη διαμονή στο Βόρειο Καύκασο για να εγκατασταθεί δίπλα στο χωριό, όπου διέμενε ο Γεννάδιος Σεκάτς και οι δύο «υποτακτικοί μητροπολίτες» του, Θεοδόσιος Γκουμένικοφ και Γρηγόριος. Απεβίωσε στις 15 Ιανουαρίου 1987 σε ηλικία 32

²⁴ Αίτημα του Βικεντίου Τσεκάλιν προς τον Πρωθιεράρχη της ΥΡΟΕ μητροπολίτη Βιτάλιο από 17 Ιουλίου 1989 // Αρχείο της Συνόδου της Ιεραρχίας της ΥΡΟΕ, Νέα Υόρκη.

²⁵ Πρακτικά της Συνόδου της Ιεραρχίας της ΥΡΟΕ υπ' αριθμ. 685 από 18/31 Ιανουαρίου 1990//Αρχείο της Συνόδου της Ιεραρχίας της ΥΡΟΕ, Νέα Υόρκη.

²⁶ Московский церковный вестник. 1991. № 2 (47). С. 7.

ετών λόγω ρήξεως της καρδιάς (φημολογείτο πως δηλητηριάστηκε) στην πόλη Γεωργκιέφσκ της περιφέρειας Σταυρουπόλεως²⁷. Εκπρόσωποι του ημικατακομβικού ρεύματος αρνούσαν τη συμμετοχή του Βλαδιμήρου Αμπράμοφ στη χειροτονία του Β. Τσεκάλιν, ουδέποτε αναγνωρίζοντας αυτόν ως ιεράρχη της ομάδας τους²⁸. Σύμφωνα με καταθέσεις τους, ο Αμπράμοφ ουδέποτε γνώρισε τον μητροπολίτη Αλέξιο Κονοπλιόφ ούτε και άλλους ιεράρχες της Ρωσικής Ορθοδόξου Εκκλησίας. Επιπλέον, ουδέποτε ο Τσεκάλιν επωμιζόταν την ευθύνη διαποιμάνσεως ουδεμίας κατακομβικής κοινότητας και προφανώς όχι μόνον ως «επίσκοπος των κατακομβών», αλλά ούτε καν ως «ιερέας των κατακομβών» υπηρετούσε.

Όπως διαπιστώνεται τη στιγμή της ανακηρύξεως του Β. Τσεκάλιν στο «επισκοπικό του αξίωμα» το 1989-1990, ουδείς από τους ιεράρχες που προανέφερε ότι δήθεν συμμετείχαν στη «μυστική χειροτονία» του βρισκόταν πλέον τη ζωή. Προφανώς δεν ήταν τυχαίο. Επεξεργαζόμενος την επιχείρηση για την ένταξη στην ΥΡΟΕ, ο Τσεκάλιν μάλλον προ της μεταβάσεώς του στις ΗΠΑ το 1989 επίτηδες επέλεγε για τον μύθο του (πιθανώς με εμπλοκή της ΚGB) τα ονόματα των προσφάτως κεκοιμημένων ιεραρχών, οι οποίοι αδυνατούσαν να επιβεβαιώσουν ή να διαψεύσουν τα λεγόμενά του. Ο μύθος σχετικά με τη συμμετοχή στη χειροτονία του Τσεκάλιν ενός άλλου, τρίτου επισκόπου, του Ιωάννη Μποντναρτσούκ, έρχεται στη σκηνή πολύ αργότερα, το δεύτερο ήμισυ του 1990 και δεν συμφωνεί καθόλου με τον αρχικό μύθο, τον οποίο εκστόμισε ο ίδιος στη Σύνοδο της ΥΡΟΕ. Τούτο φαίνεται ακόμη παραδοξότερο αφού, από τη στιγμή της μεταβάσεως του Τσεκάλιν στις ΗΠΑ, τον Οκτώβριο του 1989, ο επίσκοπος Ιωάννης Μποντναρτσούκ επισήμως εγκατέλειψε την Ορθόδοξη Εκκλησία της Ρωσίας για να προσχωρήσει στην ΟΑΟΕ, και γι' αυτό δεν υπήρχε κανείς λόγος να αποκρύπτεται η συμμετοχή του στη «χειροτονία». Επιπλέον, εάν γνωρίζονταν εκείνη τη στιγμή, προτού πάει στις ΗΠΑ ο Β. Τσεκάλιν θα εξησφάλιζε αδιάψευστη γραπτή βεβαίωση της «χειροτονίας» του από τον επίσκοπο Ιωάννη. Όμως τίποτε τέτοιο δεν συνέβη, κάτι που από μόνο του ενισχύει το γεγονός ότι η γνωριμία τους έγινε πολύ αργότερα, τον Φεβρουάριο-Μάρτιο του 1990.

Από τον Μάρτιο του 1986, ο Τσεκάλιν εργαζόταν ως δάσκαλος του μαθήματος εργασίας και μαθηματικών στο οκτατάξιο σχολείο του χωριού Γιαγκοντνόγιε της περιφέρειας Καλούγκα²⁹. Εδώ όμως, κατόπιν αιτήσεως των γονέων των μαθητών τον Σεπτέμβριο του 1986 συνελήφθη ως κατηγορούμενος για διακόρευση ανηλίκων³⁰. Εξέτισε ένα εξάμηνο σε φυλακή της Καλούγκα. Στην πορεία της ανακρίσεως υπεβλήθη σε ψυχιατρική εξέταση και στις 26 Φεβρουαρίου 1987 κρίθηκε ένοχος από το λαϊκό δικαστήριο της περιφέρειας Καλούγκα και σύμφωνα με το άρθ. 120 του Ποινικού Κώδικα της Ρωσικής Σοβιετικής Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας («αποπλάνηση ανηλίκων») καταδικάστηκε σε 3,5 χρόνια καταναγκαστικών διορθωτικών εργασιών στην περιφέρεια της Καλούγκα³¹. Το Δεκέμβριο του 1987 αποφυλακίσθηκε πρόωρα και επανήλθε στην Τούλα. Το γεγονός της πρόωρης αποφυλακίσεώς του στάθηκε αφορμή για τις φήμες ότι στη φυλακή στρατολογήθηκε από την ΚGB. Κατόπιν της αποφυλακίσεώς του, ο Τσεκάλιν υιοθέτησε τον πρώην μαθητή του, αφού παντρεύθηκε τη μητέρα του αγοριού, η οποία πέθανε αμέσως μετά τη σύναψη του ψεύτικου γάμου³².

²⁷ Προφορικές μαρτυρίες του «μητροπολίτη» Επιφανίου Καμίνσκι και των μοναχών των κατακομβών, που κατέθεσαν στον συγγραφέα στην πόλη Σβετλογκόρσκ της περιφέρειας Γκόμελ το 1993, *Мосс В. Жизнь епископа Владимира (Абрамова) // Электронный ресурс: <http://katakomb.narod.ru/moss02.html> [дата обращения: 09.08.2019]*.

²⁸ Προφορικές μαρτυρίες του «μητροπολίτη» Επιφανίου Καμίνσκι, του «αρχιεπισκόπου» Βασιλείου Μπελιάκ, του «αρχιεπισκόπου» Χερουβείμ Ντεκτιάρ, του «ηγουμένου» Ερμιογένη Ντούνικοφ, του «ηγουμένου» Αλεξάνδρου από το Μινσκ κα το 1993-1998 гг.; *Яшунский И. Наши катакомбы // Вестник РХД. Париж, 1992. № 3 (166). С. 49.*

²⁹ *Шумило. В катакомбах... С. 199-201.*

³⁰ Ίδρυτής σχισματικών της Ουκρανίας καταδικάστηκε για απάτη και πλαστογραφία // URL: <https://www.romfea.gr/diafora/25366-idrutis-sxismatikon-tis-oukranias-katadikasthike-gia-apati-kai-plastografia> [27.11.2018].

³¹ Απόσπασμα από σημείωμα της εισαγγελίας της περιφέρειας Τούλα // *Московский церковный вестник. 1991. № 2 (47). С. 7.*

³² К истории автокефального и филаретовского расколов. К., 2002; *Шумило. В катакомбах... С. 199-201.*

Στις 15 Μαΐου 1988 ο Βίκτωρ Τσεκάλιν καθαιρέθηκε από το βαθμό του διακόνου λόγω διγαμίας. Στο υπ' αριθμ 903 από 26^{ης} Μαΐου 1988 γράμμα του Πρωτοσυγκέλου του Πατριαρχείου Μόσχας μητροπολίτη Ροστόφ και Νοβοτσερκάσκ Βλαδιμήρου Σαμποντάν προς στον αρχιεπίσκοπο Τούλα και Μέλεφσκ Μάξιμο, κοινοποιήθηκε η σχετική απόφαση του Πατριάρχη Μόσχας Ποιμένα:

«Η Γραμματεία του Πατριαρχείου Μόσχας κοινοποιεί στην Υμετέρα Σεβασμιότητα την απόφαση της Αυτού Αγιότητας επί της αναφοράς Σας υπ' αριθμ. 120 σχετικά με την υπόθεση καθαιρέσεως από τον βαθμό του διακόνου, του πρώην κληρικού της επαρχίας Τούλα Βίκτωρα Τσεκάλιν:

15.V.88. Ο διάκονος Β. Τσεκάλιν καθαιρείται από τον βαθμό του διακόνου λόγω παραβάσεως του 26^{ου} Αποστολικού κανόνα»³³.

Σημειωτέον ότι τόσο η ποινική δίωξη του Τσεκάλιν, όσο και η καθαίρεση από τον βαθμό του διακόνου, δεν είχαν τον χαρακτήρα δίωξης εξαιτίας κάποιων «αντιπολιτευτικών πιστεύω» του ούτε επειδή εθεωρείτο «αντιφρονών», καθώς τίποτε από αυτά δεν παρατηρούνταν σε αυτόν. Ήταν αποκλειστικά ηθικής και ποινικής φύσεως, ενώ δεν επρόκειτο τότε για το ψεύτικο «επισκοπικό αξίωμα» του ή την ιδιότητα του μέλους της «εκκλησίας των κατακομβών». Αυτά άρχισε να τα δηλώνει πολύ αργότερα, μόλις αποφυλακίσθηκε και καθαιρέθηκε από την Ορθόδοξη Εκκλησία της Ρωσίας.

Στο γράμμα του στον Πρωθυεράρχη και τη Σύνοδο της ΥΡΟΕ τον Ιούλιο του 1989 ο Τσεκάλιν έγραψε:

«Τον Ιανουάριο του 1989, σε ανοικτή Επιστολή προς τον Πατριάρχη Ποιμένα δήλωσα την αποχώρησή μου από το Πατριαρχείο Μόσχας εξαιτίας της ελλείψεως κοινοτικής δομής, της διαφθοράς, της δωροληψίας, της κολακείας, της απουσίας στους ναούς του ζωντανού Λόγου του Θεού, των αμφιβολιών μου περί της κανονικότητας της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ρωσίας.

Κατά την παρούσα στιγμή την αναγέννηση της Ορθοδοξίας στη Ρωσ την βλέπω στη σύσταση νομίμων ενοριών της Υπερορίου Ρωσικής Εκκλησίας, οι οποίες να λειτουργούν ανοικτά, παρά τις αντιδράσεις και την ενδεχόμενη αντίσταση των Αρχών. Η Εκκλησία οφείλει να δράττεται κάθε ευκαιρίας για να κηρύσσει το Ευαγγέλιο... Όλα αυτά λείπουν από το Πατριαρχείο Μόσχας. Η Εκκλησία των Κατακομβών, εξαιτίας της παρανόμου θέσεώς της αδυνατεί να ασκεί αποτελεσματικά το κήρυγμα του Λόγου του Θεού. Χρειάζεται η επαναφορά της γνησίου Ορθοδοξίας στη Ρωσία από το εξωτερικό. Είναι εφικτή μέσω συστάσεως νομίμων ενοριών της υπό την Υμετέρα Σεβασμιότητα Εκκλησίας στη Ρωσία...

Εξαιτίας της ελλείψεως μιας ολοκληρωμένης διακονίας του Κυρίου και διωγμών από εκκλησιαστικές αρχές, είχα ήδη λάβει την απόφαση να μεταναστεύσω στο εξωτερικό, αλλά η σκέψη για εκατομμύρια αγαπητούς μου αδελφούς και αδελφές, που δεν έχουν γνήσια Εκκλησία, δεν με αφήνει να ησυχάσω. Προφανώς ο Κύριος δεν ευλογεί την έξοδό μου στο εξωτερικό. Θα ήταν χαρά μου να συμμετάσχω κατά δύναμη στη σύσταση ενοριών της γνησίου ορθοδόξου Εκκλησίας στη Ρωσία. Ευσεβάστως αιτούμαι την επ' αυτού ευλογία της Υμετέρας Σεβασμιότητας.

Αμφισβητώ την κανονικότητα του Πατριαρχείου Μόσχας, διότι το 1939 εκεί ίσως διακόπηκε η αποστολική διαδοχή... Και τότε όλες οι χειροτονίες που τελούν είναι άκυρες. Ενώ όλες τις χειροτονίες μου τις έλαβα από το Πατριαρχείο Μόσχας...

Όσον αφορά τις κατακόμβες, η κανονικότητά τους επίσης προκαλεί αμφιβολίες, διότι με δυσκολίες ανιχνεύεται η αποστολική διαδοχή με το παράνομο καθεστώς υπό το οποίο τελούν.

³³ Γράμμα του Πρωτοσυγκέλου του Πατριαρχείου Μόσχας μητροπολίτη Ροστόφ και Νοβοτσερκάσκ Βλαδιμήρου Σαμποντάν προς τον αρχιεπίσκοπο Τούλα και Μπέλεφσκ Μάξιμο, № 903, 26 Μαΐου 1988 // Αρχείο της επαρχίας Τούλα της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ρωσίας.

Όλα αυτά εκλαμβάνονται στο πνευματικό επίπεδο, αλλά οι εγειρόμενες αμφιβολίες κωλύουν την πρόοδο της Εκκλησίας.

Γι' αυτό ταπεινά ζητώ την Υμετέρα Σεβασμιότητα να με δεχθείτε υπό το ωμοφόριό Σας»³⁴.

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι στο αίτημά του προς τον Πρωθιεράρχη και τη Σύνοδο της Υπερορίου Ρωσικής Ορθοδόξου Εκκλησίας, ο Τσεκάλιν δεν υπέγραψε ως «επίσκοπος» ή «ιερομόναχος» αλλά ως «μοναχός Βικέντιος»³⁵. Παράλληλα στο γράμμα αυτό δεν αντιτίθεται μόνον προς το Πατριαρχείο Μόσχας, αλλά και προς την Εκκλησία των Κατακομβών. Επιπλέον, ως προς την τελευταία δεν έχει λιγότερη προκατάληψη απ' ό,τι έναντι της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ρωσίας. Τούτο για άλλη μια φορά επιβεβαιώνει το γεγονός ότι στην πραγματικότητα δεν έγινε δεκτός από τους οπαδούς των κατακομβών.

Όπως προκύπτει από την Επιστολή του Τσεκάλιν, με το Πατριαρχείο Μόσχας διέκοψε τις σχέσεις του μόνον τον Ιανουάριο του 1989, δηλαδή μετά την από τον βαθμό του διακόνου καθαίρεσή του. Αργότερα, από τον Οκτώβριο του 1990, άρχισε να προβάλλει μια άλλη εκδοχή, κατά την οποία αποκόπτεται από την Ορθόδοξη Εκκλησία της Ρωσίας τον Μάιο του 1984.³⁶ Καίτοι ένας τέτοιος ισχυρισμός του έρχεται σε αντίθεση με τις μαρτυρίες του ίδιου το 1989.

Το Δεκέμβριο 1989–Ιανουάριο 1990 ο Τσεκάλιν κατάφερε κάπως να ταξιδεύσει από την ΕΣΣΔ στις ΗΠΑ, όπου παρέστη στη συνεδρία της Ιεράς Συνόδου Ιεραρχίας της Υπερορίου Ρωσικής Ορθοδόξου Εκκλησίας στη Νέα Υόρκη. Εκεί μίλησε στους Συνοδικούς, απαντώντας στις ερωτήσεις τους. Επ' αυτού στα Πρακτικά της από 31^{ης} Ιανουαρίου 1990 Συνόδου της ΥΡΟΕ καταγράφηκε το εξής:

«Ακρόαση: 1. Γράμμα-αίτημα στον Πρόεδρο της Συνόδου της Ιεραρχίας Σεβασμιότατο Μητροπολίτη Βιτάλιο, υπογεγραμμένο από τον «ανάξιο υποτακτικό Βικέντιο» από 17^{ης} Ιουλίου 1989, το οποίο εστάλη ταχυδρομικώς από την Τούλα της ΕΣΣΔ. Στο Γράμμα αυτό ο αιτών, μοναχός Βικέντιος, παραθέτει σύντομα βιογραφικά του στοιχεία και στη συνέχεια αναφέρει ότι είναι επίσκοπος της Εκκλησίας των Κατακομβών στη Ρωσία.

2. Ακολούθως παρακολουθήσαμε και το βιογραφικό του αιτούντος διότι αυτοπροσώπως έφθασε στις ΗΠΑ στην πόλη Νέας Υόρκης, προσκομίζοντας πλήρη γραπτά στοιχεία για τον εαυτό του και την υπόθεσή του.

3. Ορισμένα μέλη της Συνόδου Ιεραρχίας συνομίλησαν με τον Βίκτωρα Νικολάγιεβιτς Τσεκάλιν, τον αυτοαποκαλούμενο μοναχό Βικέντιο και επίσκοπο Βικέντιο, και κατ'ιδίαν γνώρισαν εκ του σύνεγγυς τον ίδιο και την υπόθεσή του».

«Για τον λόγο αυτό, αφού συνεζήτησε τις περιστάσεις της υποθέσεως η Ιερά Σύνοδος Ιεραρχίας αποφαινεται:

1. Βάσει των υπάρχοντων στοιχείων, τα οποία προσκόμισε ο αιτών Βίκτωρ Νικολάγιεβιτς Τσεκάλιν, ο αυτοαποκαλούμενος Βικέντιος, η Ιερά Σύνοδος Ιεραρχίας δεν κρίνει δυνατή την αναγνώριση του βαθμού επισκόπου ή πρεσβυτέρου του αιτούντος.

2. Ως εκ τούτου το αίτημα του Βίκτωρα Νικολάγιεβιτς Τσεκάλιν να παραμείνει ανεκπλήρωτο.

Ο αιτών να πληροφορηθεί σχετικά»³⁷.

Τα πρακτικά υπογράφηκαν από τον Πρόεδρο της Ιεράς Συνόδου της Ιεραρχίας της Υπερορίου Ρωσικής Ορθοδόξου Εκκλησίας Μητροπολίτη Βιτάλιο Ουστίνοφ, τον Γραμματέα

³⁴ Αίτημα του Βικεντίου Τσεκάλιν προς τον Πρωθιεράρχη της Υπερορίου Ρωσικής Ορθοδόξου Εκκλησίας, μητροπολίτη Βιτάλιο από 17 Ιουλίου 1989// Αρχείο της Ιεράς Συνόδου της Ιεραρχίας της Υπερορίου Ρωσικής Ορθοδόξου Εκκλησίας, Νέα Υόρκη.

³⁵ Αυτόθι.

³⁶ *Викентий Чекалин. Письмо брату-христианину... С. 6.*

³⁷ Πρακτικά της Ιεράς Συνόδου της Ιεραρχίας της Υπερορίου Ρωσικής Ορθοδόξου Εκκλησίας υπ' αριθμ. 685 από 18/31 Ιανουαρίου 1990. Φ. 1–3 // Αρχείο της Ιεράς Συνόδου της Ιεραρχίας της Υπερορίου Ρωσικής Ορθοδόξου Εκκλησίας, Νέα Υόρκη.

της Συνόδου Αρχιεπίσκοπο Λαύρο Σκουρλά, τα μέλη της Συνόδου: τον Αρχιεπίσκοπο Αντώνιο Μεντβέντεφ, τον Επίσκοπο Λάζαρο Ζουρμπένκο, τον Επίσκοπο Δανιήλ Αλεξάντροφ, τον Επίσκοπο Ιλαρίωνα Καπράλ³⁸.

Μέλος της Συνόδου, ο οποίος κατ'ιδίαν ανέκρινε τον Τσεκάλιν, ήταν ο Επίσκοπος Λάζαρος Ζουρμπένκο, ο οποίος χειροτονήθηκε κρυφά από ιεράρχες της Υπερορίου Ρωσικής Ορθοδόξου Εκκλησίας ήδη το 1982 για τις ανάγκες της Εκκλησίας των Κατακομβών της ΕΣΣΔ. Έθεσε βοηθητικές ερωτήσεις στον Τσεκάλιν, στις οποίες αδυνατούσε να απαντήσει με βεβαιότητα και άρχισε να συγγέεται. Όλα αυτά βοήθησαν να ανακαλυφθεί το αυτόκλητο και ο τυχодιωκτισμός του επισκέπτη από την Τούλα³⁹. Τότε στη Σύνοδο της Υπερορίου Ρωσικής Ορθοδόξου Εκκλησίας διατυπώθηκε καχυποψία ότι ο Τσεκάλιν ήταν πράκτορας της KGB, ο οποίος εστάλη επίτηδες στη Σύνοδο υπό μορφή του «επισκόπου των κατακομβών» με σκοπό να μνηθεί στην ΥΡΟΕ και να αναλάβει τη σύσταση στις ΕΣΣΔ των νόμιμων εκκλησιαστικών δομών της υπό τον έλεγχο των σοβιετικών οργάνων της κρατικής ασφάλειας. Καχυποψία προκάλεσε και το γεγονός της πρόωρης αποφυλακίσεως του Τσεκάλιν το 1987. Κατόπιν αρνήσεως της αναγνωρίσεώς του, του προτάθηκε να ζήσει κάποια δοκιμαστική περίοδο στην Ιερά Μονή Αγίας Τριάδος Jordanville ως δόκιμος υπό την εποπτεία των εκκλησιαστικών αρχών, ώστε στη συνέχεια στην περίπτωση επιτυχούς διαγωγής της δοκιμαστικής περιόδου, να εξετασθεί το θέμα εγγραφής του στο μοναχολόγιο ως απλού μοναχού ή χειροτονίας μελλοντικά σε πρεσβύτερο. Ο Τσεκάλιν απέρριψε την πρόταση. Αφού κατάλαβε ότι το σχέδιό του απέτυχε, αποπειράθηκε να κλέψει αντιμήνσιο, λειτουργικά σκεύη και αρχιερατικό εγκόλπιο από το ιερό του Συνοδικού Καθεδρικού Ναού Νέας Υόρκης με αποτέλεσμα να εκδιωχθεί μετά από σκάνδαλο⁴⁰.

Η ανασυγκρότηση της Ουκρανικής Αυτοκεφάλου Ορθοδόξου Εκκλησίας το 1989-1990 και ο Επίσκοπος Ιωάννης Μποντναρτσούκ

Υπό το βάρος του σκανδάλου δραπετεύοντας στις αρχές του Φεβρουαρίου 1990 από τη Σύνοδο της ΥΡΟΕ χωρίς να του αναγνωρισθεί όχι μόνον το αξίωμα του «επισκόπου», αλλά ούτε καν του «ιερομονάχου», ο Β. Τσεκάλιν από τις ΗΠΑ επανέρχεται στις ΕΣΣΔ. Κατά παράξενη συγκυρία αμέσως μετά την επιστροφή του δεν ταξιδεύει στη γενέτειρά του την Τούλα, αλλά ευρίσκεται στη Δυτική Ουκρανία, στη Λεόπολη, όπου αυτοσυστήνεται ως «επίσκοπος της ΥΡΟΕ» και συνάπτει γνωριμία με τον πρώην επίσκοπο Ζιτομίρ και Όβρουτς Ιωάννη Μποντναρτσούκ, ο οποίος προ ολίγου μετεπήδησε από την Ορθόδοξη Εκκλησία της Ρωσίας στην ΟΑΟΕ.

Η απρόσμενη μεταπήδηση του επισκόπου Ιωάννη Μποντναρτσούκ από την ΟΕΡ στην ΟΑΟΕ και η πρόσκληση από αυτόν στον αυτόκλητο Β. Τσεκάλιν για να τελέσουν τις πρώτες χειροτονίες στην ίδια την ΟΑΟΕ, προκάλεσαν αρκετές καχυποψίες και ερωτηματικά μέχρι και την εκδοχή σχετικά με τη συμμετοχή της KGB στην υπόθεση, η οποία επιχείρησε να θέσει υπό τον έλεγχό της την αυθόρμητη και ανεξέλεγκτη διαδικασία ανασυγκροτήσεως της ΟΑΟΕ⁴¹.

Προκειμένου να καταλάβουμε καλύτερα τις διαδικασίες, που γίνονταν τότε στην Ουκρανία, ας εξετάσουμε σύντομα τις πρώτες φάσεις της συστάσεως της ΟΑΟΕ κατά τα έτη

³⁸ Αυτόθι. Ι. 3.

³⁹ Шумило. В катакомбах... С. 181–182.

⁴⁰ Προφηρική μαρτυρία του αρχιεπισκόπου Λαζάρου Ζουρμπένκο στο συντάκτη, τον Ιούλιο του 1993, [Псарев А.] Где еще не опустели бочки русского меда. Ответ на статью «епископа» Викентия Чекалина в газете «Свободное слово» № 14 от 08.05.1990 г. Москва – Джорданвилл: Типография братства прп. Иова Почаевского, 1990. С. 12.

⁴¹ Ісїченко І., архієп. Автокефальна Церква на межі тисячоліть // Електронний ресурс: <https://www.religion.in.ua/main /history/4812-avtokefalna-cerkva-na-mezhi-tisyacholit.html> [дата обращения: 06.06.2010].

1989 – 1990. Από το Φεβρουάριο του 1989 σε διάφορες περιοχές της Ουκρανίας με υπόβαθρο τις αυξανόμενες αντικομμουνιστικές και εθνικές πατριωτικές τάσεις άρχισε η αυθόρμητη διαμόρφωση των πρώτων κοινοτήτων της ΟΑΟΕ, κάτι το οποίο προκάλεσε σοβαρή ανησυχία των οργάνων της ΚGB της Δημοκρατίας της Ουκρανίας. Η πρώτη «επιτροπή πρωτοβουλίας» συγκροτήθηκε στο Κίεβο με επικεφαλής τον ιερέα Μπογκντάν Μιχαϊλέτσκο από τη Λετονία. Ήδη στις 15 Φεβρουαρίου εκ μέρους της επιτροπής κοινοποίησε εκκλήσεις στην Ανώτατη Βουλή της Ουκρανικής Σοβιετικής Σοσιαλιστικής Δημοκρατίας και της ΕΣΣΔ, στον Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως Δημήτριο, στην ΟΑΟΕ στις ΗΠΑ καθώς και στην ιεραρχία και τον κλήρο της Ουκρανικής Εξαρχίας της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ρωσίας. Τότε επίσης συγκροτήθηκε στο Κίεβο και η πρώτη κοινότητα της ΟΑΟΕ⁴². Από τους πρώτους που ανταποκρίθηκαν στην έκκληση της επιτροπής ήταν ο αντιφρονών κληρικός, Προϊστάμενος του Ιερού Ναού Αγίων Πέτρου και Παύλου Λεοπόλεως Πρωθιερέας Βλαδίμηρος Γιαρέμα. Ήδη στις 18 Αυγούστου του 1989 αυτός και ο συνεφημέριός του από τον ίδιο ναό Ιωάννης Πασούλια στη συνέλευση του ενοριακού συμβουλίου ανέγνωσαν την έκκληση της επιτροπής και διακήρυξαν τη ρήξη με την Ορθόδοξη Εκκλησία της Ρωσίας⁴³. Μέχρι εκείνο το περιστατικό στη Λεόπολη και σε όλη τη Δυτική Ουκρανία είχαν καταγραφεί αρκετά περιστατικά ρήξεως του τοπικού κλήρου με το Πατριαρχείο Μόσχας, αλλά όλοι αυτοί μεταπηδούσαν στην νομιμοποιηθείσα Ουκρανική Ελληνοκαθολική Εκκλησία (ΟΕΚ). Ο Πρωθιερέας Βλαδίμηρος Γιαρέμα, επειδή δεν επιθυμούσε να προσχωρήσει στην Ουνία, εισηγήθηκε στους δυσαρεστημένους με το Πατριαρχείο Μόσχας μια Ορθόδοξη εναλλακτική λύση υπό τη μορφή της εθνικής αυτοκεφάλου εκκλησίας. Σύντομα το παράδειγμά του ακολούθησαν άλλοι τρεις ιερείς της επαρχίας Λεοπόλεως: ο Ίγκορ Αιλιασέφσκι, ο Μιροσλάφ Μαξιμόβιτς και ο Στέφανος Ζιγκάλ⁴⁴. Αργότερα προστέθηκαν σ' αυτούς άλλοι εννιά ιερείς.

Από τον Αύγουστο του 1989 η Λεόπολη άρχισε να θεωρείται το κέντρο της ανασυγκροτήσεως της ΟΑΟΕ. Κηρύχθηκε η προσωρινή υποταγή στο ωμοφόριο του Οικουμενικού Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως ενώ στις ακολουθίες άρχισαν να μνημονεύουν τον Κωνσταντινουπόλεως Δημήτριο⁴⁵. Συγχρόνως, γνωστοποιήθηκε από τον αρχηγό της ΟΑΟΕ στις ΗΠΑ μητροπολίτη Μστισλάφ Σκρίπνικ στον πρωθιερέα Β. Γιαρέμα ότι εκείνος θέτει υπό την προστασία του τις ενορίες στη Λεόπολη καθώς και σε άλλα μέρη της Ουκρανίας⁴⁶.

Σε δήλωσή της το Σεπτέμβριο του 1989, η επιτροπή ανασυγκροτήσεως της ΟΑΟΕ έγραφε: *«Το κυριότερο ζήτημα για την επιτροπή μας σήμερα συνίσταται στην ανασύσταση της ιεραρχίας της ΟΑΟΕ εντός της Ουκρανίας...Ελπίζουμε ότι σύντομα θα αποκτήσουμε ιεραρχία και τότε θα είμαστε σε θέση να στελεχώσουμε με ιερείς όλες τις κοινότητές μας»*⁴⁷.

Αναζητώντας κανονικό αρχιερέα η επιτροπή υπέβαλε αιτήματα στον Κωνσταντινουπόλεως και στον Γεωργίας, χωρίς ωστόσο να λάβει ποτέ απάντηση. Σχετική προθυμία εκδήλωσε μόνον η ΟΑΟΕ στις ΗΠΑ, όμως οι ιεράρχες της με επικεφαλής τον Μστισλάφ Σκρίπνικ δεν είχαν δικαίωμα εισόδου στην ΕΣΣΔ, ενώ η έξοδος στο εξωτερικό ενός υποψηφίου εκείνη την εποχή συνοδευόταν με υπέρμετρες δυσκολίες. Ούτως εχόντων των πραγμάτων, αποφασίσθηκε η υποβολή αιτήματος στους αρχιερείς της Ορθοδόξου

⁴² Звернення Ініціативного комітету відновлення УАПЦ // Наша віра — Православ'я. Видання парафій УАПЦ в Україні. Самиздат. 1989. № 1. С. 2.

⁴³ Лохвицька Л. Події: весна — літо 1989 року // Наша віра — Православ'я... С. 2; Ярема В., прот. Третє відродження УАПЦ // Українське православне слово. Саут-Бавнд-Брук; Нью Джерси. 1991. № 4–5. С. 9.

⁴⁴ Ярема. Третє відродження УАПЦ... С. 9.

⁴⁵ Заклик Комітету відновлення УАПЦ до українських владик, панотців, дияконів, ченців та всіх віруючих на Батьківщині і в діаспорі // Наша віра — Православ'я... С. 2.

⁴⁶ Ярема. Третє відродження УАПЦ... С. 9.

⁴⁷ Наша віра — Православ'я... С. 2. Перевод с українського наш. — С. III.

Εκκλησίας της Ρωσίας, προκειμένου ένας από αυτούς είτε να προσχωρήσει στην ΟΑΟΕ, είτε να συνδράμει με τη χειροτονία επισκόπου για την ΟΑΟΕ. Διαπραγματεύσεις για την εις επίσκοπο χειροτονία για τις ανάγκες της ΟΑΟΕ διεξάγονταν ακόμη και με επικεφαλής της νόμιμης πλέον Ουκρανικής Ελληνοκαθολικής Εκκλησίας τον μητροπολίτη Βλαδίμηρο Στερνιούκ⁴⁸.

Ακριβώς εκείνη την περίοδο γνωστοποιήθηκε ότι στις 13 Σεπτεμβρίου του 1989 η Ιερά Σύνοδος της Ορθόδοξου Εκκλησίας της Ρωσίας συμπεριέλαβε μεταξύ των εφησυχάζόντων ιεραρχών τον επίσκοπο Ζιτομίρ και Όβρουτς Ιωάννη Μποντναρτσούκ⁴⁹. Γόνος της περιφέρειας Τερνουπόλεως και με καταγωγή από συνιτική οικογένεια, η οποία επανενώθηκε με την Ορθοδοξία, στα νιάτα του είχε σχέσεις με αντισοβιετικούς αντικαθεστωτικούς του ουκρανικού ανταρτικού στρατού, για τις οποίες καταδικάστηκε το 1949 σε κάθειρξη εκτίοντας ποινή στα σταλινικά στρατόπεδα συγκεντρώσεως και πηγαίνοντας εξορία. Το 1956 εισήλθε στην Ιερατική σχολή και μετέπειτα στη Θεολογική Ακαδημία του Λένινγκραντ, και από το 1977 έγινε επίσκοπος Ζιτομίρ και Όβρουτς⁵⁰. Ως πρώην μέλος του παρανόμου ουκρανικού ανταρτικού στρατού και κατάδικος των σταλινικών στρατοπέδων συγκεντρώσεως ήταν ιδανική μορφή για να αναλάβει την ηγεσία της ΟΑΟΕ.

Λιγότερο από ένα μήνα μετά την παύση του, στις 9 Οκτωβρίου του 1989 πραγματοποιήθηκε η πρώτη συνάντηση των εκπροσώπων της ομάδας από τη Λεόπολη της ΟΑΟΕ με τον επίσκοπο Ιωάννη Μποντναρτσούκ, κατά την οποία εκείνος έδωσε την προκαταρκτική του συμφωνία να προσχωρήσει στην ΟΑΟΕ⁵¹. Εντούτοις για πολλοστή φορά υποβάλλει αυθημερόν στη Σύνοδο αίτημα όπως «διορισθεί στην αρχιερατική διακονία», επισυνάπτοντας ταυτόχρονα ιατρικό πιστοποιητικό που αποδεικνύει ότι «έχει αρκετή ικανότητα να εργάζεται»⁵². Χωρίς να περιμένει την θετική απάντηση μετά από λίγη σκέψη και συσκέψεις, στις 20 Οκτωβρίου του 1989 έδωσε την τελική του συμφωνία «να λάβει υπό την πνευματική του εποπτεία την ΟΑΟΕ και να γίνει αρχηγός της»⁵³. Ενώ στις 22 Οκτωβρίου ως ιεράρχης πλέον της ΟΑΟΕ στη λειτουργία στον Ιερό Ναό Αγίων Πέτρου και Παύλου Λεοπόλεως, ο Μποντναρτσούκ τέλεσε την πρώτη του για την ΟΑΟΕ εις διάκονο χειροτονία⁵⁴. Αυθημερόν δημοσίευσε έκκληση, την οποία υπέγραψε ως «*Επίσκοπος Ιωάννης, ο Πρωθιεράρχης της Ουκρανικής Αυτοκεφάλου Ορθόδοξου Εκκλησίας*»⁵⁵.

Το γεγονός της μονομερούς αυτοανακηρύξεώς του σε «πρωθιεράρχη της ΟΑΟΕ» φαίνεται πως αμέσως προκάλεσε διαφωνίες μεταξύ του επισκόπου Ιωάννη και του κλήρου της Λεοπόλεως της ΟΑΟΕ, διότι ήδη στις 31 Οκτωβρίου το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο της ΟΑΟΕ με επικεφαλής τον Β. Γιαρέμα δήλωσε ότι επιτρέπει την ένταξη στην ΟΑΟΕ από την Ορθόδοξη Εκκλησία της Ρωσίας μόνον σε ιερείς «οι οποίοι άνευ όρων δέχονται ως προκαθήμενό τους τον μητροπολίτη Μστισλάφ της Ουκρανικής Ορθόδοξου Αυτοκεφάλου

⁴⁸ Інтерв'ю патріарха УАПЦ Дмитрія (В. Яреми) // Бюллетень Центра Релігійозної Інформації. Львів, 1996. № 4 (15). С. 19–23

⁴⁹ ЖМП. 1990. № 1. С. 30.

⁵⁰ ЖМП. 1977. № 12. С. 80; ЖМП. 1978. № 2. С. 80; Цан М., прот. Митрополит Іоан (Боднарчук) і третє відродження УАПЦ та проголошення Київського Патріархату // Волинський Благовісник. Луцьк. 2013. № 1. С. 221–223; Цан М., прот. Маловідомі події із життя та архіпастирського служіння митрополита Іоана (Боднарчука) // Волинський Благовісник. Луцьк. 2018. №6. С. 193–194; Преловська І. Діяльність митрополита Іоана (Боднарчука) у справі відродження Української Автокефальної Православної Церкви у 1989–1990 рр. // Українське православ'я у контексті вітчизняної історії та суспільних трансформацій. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (27–28 листопада 2014 р., м. Тернопіль). Тернопіль; Київ, 2014. С. 168–173.

⁵¹ Пауцла І., прот. Час Божого оновлення і благословення // Успенська вежа. Львів, 2004. №8 (146). С. 5–6.

⁵² Нестор (Писик), архієп. Митрополит Іоан (Боднарчук): життя та архіпастирська діяльність // Електронний ресурс. URL: <http://centerculture.uagate.com/content/%D0%BC%D0%B8%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D0%B8%D1%82-%D1%96%D0%BE%D0%B0%D0%BD-%D0%B1%D0%BE%D0%B4%BE%D0%BD%D0%B0%D1%80%D1%87%D1%83%D0%BA-%D0%B6%D0%B8%D1%82%D1%82%D1%8F-%D1%82%D0%B0-%D0%B0%D1%80%D1%85%D1%96%D0%BF%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%80%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0-%D0%B4%D1%96%D1%8F%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C> [дата обращения: 04.26.2017].

⁵³ Наша віра – Православ'я... 1989. № 2-3. С. 1–2.

⁵⁴ Там же.

⁵⁵ Звернення архіпастиря УАПЦ до всіх християнських синів і дочок українського народу // Наша віра – Православ'я... 1989. № 2–3. С. 1–2.

Εκκλησίας»⁵⁶. Στην ίδια απόφαση το Συμβούλιο της ΟΑΟΕ ανέφερε ότι κατεστάθησαν γνωστά τα σχέδια των ηγετικών στελεχών του Κομμουνιστικού Κόμματος της Ουκρανίας (ΚΚΟ), ως αντιστάθμισμα προς την Ουκρανική Ελληνοκαθολική Εκκλησία, να προχωρήσει στη σύσταση της κάλπικης ΟΑΟΕ, «υποτελής στις αρχές», «αποκαλώντας αυτή ψευδώς αυτοκέφαλη ή ακόμη παραχωρώντας σε αυτή τον Ιερό Ναό Αγίου Γεωργίου Λεοπόλεως». Τα μέλη του Συμβουλίου της ΟΑΟΕ χαρακτήρισαν αυτά τα σχέδια «απόπειρες της κομματικής γραφειοκρατίας να παρεμποδίσει τη νομιμοποίηση της Ουκρανικής Ελληνοκαθολικής Εκκλησίας με την αθρόα προσαγωγή των εκκλησιών της Γαλικίας στην κάλπικη και όχι σε μια πραγματική Ορθόδοξη αυτοκεφαλία»⁵⁷.

Αργότερα, το 1991 κατηγορίες κατά του επισκόπου Ιωάννη Μποντναρτσούκ για τη συνεργασία του με τα σοβιετικά όργανα κρατικής ασφάλειας ως ιεράρχης της ΟΑΟΕ, διατύπωσε δημόσια τόσο ο Πρωθιερέας Β. Γιαρέμα, όσο και ο αρχηγός της ΟΑΟΕ μητροπολίτης Μστισλάφ Σκρίπνικ, ενώ ο ίδιος Ιωάννης Μποντναρτσούκ θα παυθεί από την ηγεσία της ΟΑΟΕ και στη συνέχεια, τον Απρίλιο του 1992, θα αποκλεισθεί απολύτως από την ιεραρχία της ΟΑΟΕ⁵⁸. Επιπλέον, μετά την αποτυχία του «πραξικοπήματος του Αυγούστου» της Κρατικής Επιτροπής για την Κατάσταση Έκτακτης Ανάγκης το 1991 στο αρχείο της περιφερειακής επιτροπής Λεοπόλεως του Κομμουνιστικού Κόμματος της Ουκρανίας εντοπίστηκαν έγγραφα, τα οποία θέλουν τον Ιωάννη Μποντναρτσούκ να είχε προσυμφωνήσει πολλές από τις ενέργειές του ως επικεφαλής της ΟΑΟΕ με την ηγεσία της ως άνω επιτροπής και της περιφερειακής επιτροπής της ΚGB. Ο Πρόεδρος της αδελφότητας Ανδρέα του Πρωτοκλήτου Λεοπόλεως της ΟΑΟΕ Μπογκντάν Ροζάκ και ο πρωθιερέας Β. Γιαρέμα προσπάθησαν τότε να δώσουν ευρεία δημοσιότητα στα κείμενα αυτά, αλλά ο Ιωάννης Μποντναρτσούκ «αφόρισε» από την ΟΑΟΕ και τους δύο⁵⁹.

Όλα τα γεγονότα αυτά ανακαλύφθηκαν πολύ αργότερα. Ενώ εκείνη τη στιγμή ο κλήρος της Λεοπόλεως της ΟΑΟΕ χαιρόταν που είχαν πλέον δικό τους επίσκοπο. Παρ'όλες τις αρχικές προσπάθειες του Ιωάννη Μποντναρτσούκ να αυτοανακηρχθεί «πρωθιεράρχης της ΟΑΟΕ», ο πρωθιερέας Β. Γιαρέμα ματαίωσε εκείνα τα σχέδια και πέτυχε από τον προσχωρήσαντα επίσκοπο την αποδοχή της κυριαρχίας του αρχηγού της ΟΑΟΕ στις ΗΠΑ μητροπολίτη Μστισλάφ Σκρίπνικ. Ως αντάλλαγμα με την απόφασή του ο τελευταίος, στο τέλος του Οκτωβρίου του 1989, προήγαγε τον Ιωάννη Μποντναρτσούκ στο βαθμό «του αρχιεπισκόπου Λεοπόλεως και Γαλικίας»⁶⁰.

Την 1^η Νοεμβρίου 1989 ο Ιωάννης Μποντναρτσούκ με τηλεγράφημά του στον Πατριάρχη Ποιμένα και τη Σύνοδο της Ορθόδοξου Εκκλησίας της Ρωσίας, γνωστοποίησε την απόσυρσή του από την Ορθόδοξη Εκκλησία της Ρωσίας. Κατόπιν τούτων καλείτο κατ'επανάληψιν στη Σύνοδο προς εξέταση της υποθέσεώς του, αλλά δεν παρουσιάστηκε. Με την από 13^{ης} Νοεμβρίου 1989 απόφαση της Ιεράς Συνόδου ο Μποντναρτσούκ καθαιρέθηκε από την αρχιεροσύνη και αποσχηματίστηκε⁶¹.

⁵⁶ Ухвали Церковної Ради УАПЦ в Україні // Наша віра – Православ'я... 1989. № 2–3. С. 2.

⁵⁷ Αυτόθι.

⁵⁸ Міненко Т., прот. До питання церковної смути в сучасній Україні // Вісник. Вінніпег. 1993. № 3 (2579). С. 8; Исиченко Ю. Судьба Украинской автокефальной церкви // Религия и демократия: Сб. статей под общей редакцией С. Филатова и Д. Фурмана. М., 1993. С. 385–413; Блажейовський Д. Ієрархія Київської Церкви (861–1996). Львів, 1996. С. 544; Іцук О. В. Ієрархічні суперечності та міжцерковна полеміка як вияв кризи українського автокефального руху 1990–1993 рр. // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Історичне релігієзнавство». Острого, 2012. Вип. 6. С. 184–186.

⁵⁹ Κατά τη συζήτηση με τον συντάκτη, ο κ. Μ. Ροζάκ τον Δεκέμβριο του 1991, επέδειξε αντίγραφα των κειμένων αυτών. Μαρτυρία του Σ. Σουμίλο.

⁶⁰ Наша віра — Православ'я. 1989. № 2–3. С. 2.

⁶¹ Ορισμός της Ιεράς Συνόδου // ЖМП. 1990. № 2. С. 4–5, Ιερά Σύνοδος της Ιεραρχίας της Ορθόδοξου Εκκλησίας της Ρωσίας 30–31 Ιανουαρίου 1990 // ЖМП. 1990. № 5. С. 4–12.

Οι πρώτες χειροτονίες της ΟΑΟΕ και η συμμετοχή σε αυτές του Β. Τσεκάλιν

Στις αρχές του 1990 η ΟΑΟΕ αριθμούσε ήδη περίπου 200 ενορίες και κοινότητες κατ'εξοχήν στη Δυτική Ουκρανία⁶². Επίκαιρο ήταν το θέμα της χειροτονίας νέων επισκόπων λόγω του ραγδαίου ρυθμού με τον οποίο αυξανόταν η εκκλησιαστική οργάνωση. Εντούτοις, έλειπε ένας δεύτερος επίσκοπος για τέτοιες χειροτονίες, ενώ εκείνη τη στιγμή κωλύονταν ακόμη να έλθουν στην ΕΣΣΔ από το εξωτερικό οι ιεράρχες της ΟΑΟΕ της Διασποράς. Εδώ μάλιστα, σε μια παράξενη συγκυρία, προσέφερε τις υπηρεσίες του και ο μόλις επανελθών από τις ΗΠΑ Β. Τσεκάλιν, ο οποίος αυτοπαρουσιάστηκε ως «επίσκοπος της ΥΡΟΕ».

Ιδού πώς καταθέτει τις μαρτυρίες του περί των γεγονότων ένας από τους θεμελιωτές της ΟΑΟΕ, ο πρωθιερέας Βλαδίμηρος Γιαρέμα (μετέπειτα «πατριάρχης» της ΟΑΟΕ Δημήτριος, †2000), προϊστάμενος του Ι. Ναού Αγίων Πέτρου και Παύλου Λεοπόλεως:

«Τώρα ένας επίσκοπος (δηλαδή ο Ιωάννης Μποντναρτσούκ) ήταν λίγος πλέον και έπρεπε να σκεφθούμε για την εγκαθίδρυση ιεραρχών σε άλλες επαρχίες. Με τη συνδρομή του επισκόπου της Υπερορίου Ρωσικής Ορθοδόξου Εκκλησίας Βικεντίου πραγματοποιήθηκαν χειροτονίες επισκόπων, τώρα αρχιεπισκόπων πλέον, του Τερνουπόλεως και Μπουτσάτς Βασιλείου (του κατά σάρκα αδελφού του Μποντναρτσούκ – σημ. του συν.) και του Ιβάνο-Φρανκόφσκ και Κολομίσκ Ανδρέα (Αμπραμτσούκ -σημ. του συντ.). Σύντομα από τους δικούς μας αρχιερείς πλέον χειροτονήθηκαν ο Τσερνοβτσού και Χοτύν Δανιήλ (Κοβαλτσούκ – σημ. του συντ.), ο Ούζγκοροντ και Χουστ Βλαδίμηρος Ρομανιούκ (ο μετέπειτα «πατριάρχης» της Ουκρανικής Ορθοδόξου Εκκλησίας του Πατριαρχείου Κιέβου †1995. — σημ. του συντ.), ο Τσερνίγκοφ και Σούμν Ρωμανός (Μπλασιούκ – σημ. του συντ.) και ο Ρόβνο και Ζιτομίρ Αντώνιος (Μασέντιτς – σημ. του συντ.)»⁶³.

Η πρώτη «εις επίσκοπο χειροτονία» της ΟΑΟΕ τελέσθηκε στις 31 Μαρτίου 1990 στο χωριό Μιχαϊλέβιτσι του δήμου Ντρογκόμπιτσι της περιφέρειας Λεοπόλεως. Εδώ σε «επίσκοπο Τερνουπόλεως και Μπουτσάτσκ» χειροτονήθηκε ο κατά σάρκα αδελφός του πρώην επισκόπου Ιωάννη Μποντναρτσούκ, ο Προϊστάμενος της Εκκλησίας του χωριού Μιχαϊλέβιτσι Ιερέας Ιωάννης Μποντναρτσούκ, ο οποίος την παραμονή εκάρη μοναχός μετονομασθείς σε Βασίλειο. Η χειροτονία αυτή μάλιστα τελέσθηκε χωρίς τη συνοδική διαβούλευση, εσπευσμένως, μυστικά και παραμερίζοντας το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο της ΟΑΟΕ. Ούτε ο αρχηγός της ΟΑΟΕ στις ΗΠΑ μητροπολίτης Μστισλάφ Σκρίπνικ ενημερώθηκαν σχετικά. Κατ'αυτόν ακριβώς τον τρόπο, εσπευσμένως και μυστικά, στις 7 Απριλίου του 1990 στο χωριό Πιντγκαϊτσίκι του δήμου Κολομίσκ της περιφέρειας Ιβάνο-Φρανκόφσκ χειροτονήθηκε σε «επίσκοπο Ιβάνο-Φρανκόφσκ και Κολομίσκ» ένας άλλος ιεράρχης της ΟΑΟΕ, ο Ανδρέας Αμπραμτσούκ. Στη χειροτονία του συμμετείχαν ο Ιωάννης Μποντναρτσούκ, ο αυτόκλητος Β. Τσεκάλιν και ο χειροτονηθείς από τους πρώτους ενωρίτερα «επίσκοπος Τερνουπόλεως» Βασίλειος Μποντναρτσούκ. Οι περαιτέρω χειροτονίες της ιεραρχίας της ΟΑΟΕ τελούνταν στη συνέχεια από τους τρεις εκείνους «επισκόπους» αυτοτελώς, χωρίς τη συμμετοχή του Β. Τσεκάλιν.

Στην Α' Πανουκρανική Σύναξη της ΟΑΟΕ στις 5-6 Ιουνίου 1990 με άδεια των Αρχών της Δημοκρατίας της Ουκρανίας, στην Κεντρική Οικία του Κινηματογράφου στο Κίεβο, ο Ιωάννης Μποντναρτσούκ για πρώτη φορά γνωστοποίησε το γεγονός της συμμετοχής του Βικεντίου Τσεκάλιν στις πρώτες χειροτονίες της ΟΑΟΕ, τον οποίο δεν τιτλοφορούσε αλλιώς παρά ως τον «επίσκοπο της Υπερορίου Ρωσικής Εκκλησίας»⁶⁴. Με όλα αυτά δεν γινόταν θ

⁶² *Исиченко. Судьба Украинской автокефальной церкви...*

⁶³ *Ярема. Третьє відродження УАПЦ... С. 9.*

⁶⁴ Προφορική μαρτυρία του Σ. Σουμίλο, ο οποίος στις 5-6 Ιουνίου 1990 ως παρατηρητής παρέστη στην Α' Πανουκρανική Σύναξη της ΟΑΟΕ, ήταν μάρτυς όλων των συζητήσεων και των ειλημμένων αποφάσεων ενώ είχε επίσης και επικοινωνία με τον μητροπολίτη Ιωάννη Μποντναρτσούκ, τον πρωθιερέα Β. Γιαρέμα κά.

λόγος για τη συμμετοχή στις χειροτονίες αυτές ενός τρίτου επισκόπου. Ο Μποντναρτσούκ ήταν απολύτως βέβαιος για την κανονικότητα του «επισκόπου της ΥΡΟΕ», ώστε εκείνη τη στιγμή δεν αμφισβητούσε το έγκυρο των χειροτονιών, τις οποίες τέλεσαν από κοινού.

Στη συνέχεια, στο γράμμα μετανοίας στον Πατριάρχη Μόσχας Αλέξιο Β' και τη Σύνοδο της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ρωσίας στις 15 Ιανουαρίου 1993, ο πρώην επίσκοπος Ιωάννης κατέθεσε τη μαρτυρία του για τη γενομένη χειροτονία: «Στην πρώτη χειροτονία του Τερνουπόλεως Βασιλείου συμμετείχαν: η ταπεινότης μου, ο πρώην Ζιτομίρ Ιωάννης και ο - όπως αυτοσυστάθηκε- επίσκοπος Γιάσοναγια Πολιάνα Βικέντιος. Η χειροτονία τελέσθηκε στον Ι. Ναό Αγίων Αναργύρων Κοσμά και Δαμιανού στο χωριό Μιχαϊλέβιτσι, της Αρχιερατικής περιφέρειας Ντρογκόμπιτς, της επαρχίας Λεοπόλεως»⁶⁵.

Στην αρχή η ΟΑΟΕ αντιμετώπιζε τον Β. Τσεκάλιν σοβαρά ως «επίσκοπο ΥΡΟΕ». Το επίσημο όργανο της Ουκρανικής Ορθοδόξου Εκκλησίας στον Καναδά στις σελίδες του τον αποκαλεί «άγιο ιεράρχη των επισκόπων της ΟΑΟΕ»⁶⁶. Ο Ιωάννης Μποντναρτσούκ ακόμη πρότεινε στον Τσεκάλιν να αναλάβει την Ρωσόφωνη επαρχία της ΟΑΟΕ στην Οδησό. Όμως σύντομα μετά τη Σύναξη Ιουνίου της ΟΑΟΕ, όταν οι πληροφορίες για τη συμμετοχή του Τσεκάλιν στις χειροτονίες υπό την ιδιότητα του «επισκόπου της ΥΡΟΕ» κατέστησαν κοινό κτήμα, εκπρόσωποι της ΥΡΟΕ άρχισαν να καταθέτουν μαρτυρίες ότι ο άνθρωπος ήταν αυτόκλητος⁶⁷. Όπως επιβεβαίωσε αργότερα ο Μποντναρτσούκ, αιτία του σκανδάλου μεταξύ άλλων στάθηκαν τα αιτήματα που υπέβαλε η υπό τη Σύνοδο της ΥΡΟΕ «ενορία της Εκκλησίας των Κατακομβών» στο Τσερνίγκοφ, όπου γνώριζαν τον Τσεκάλιν ως αυτόκλητο⁶⁸.

Στο τέλος του καλοκαιριού του 1990, η Σύνοδος της Ιεραρχίας της ΥΡΟΕ κοινοποίησε επίσημη δήλωση, που έλεγε: «Η Σύνοδος της Ιεραρχίας της ΥΡΟΕ γνωστοποιεί στους κληρικούς και τους λαϊκούς όλων των Ορθοδόξων ενοριών ότι ο Βικέντιος Τσεκάλιν, ο οποίος αυτοπαρουσιάζεται ως επίσκοπος της Εκκλησίας των Κατακομβών, αναγνωρισμένος από την Υπερόριο Ρωσική Εκκλησία στην πραγματικότητα δεν είναι [επίσκοπος], και όλα τα μυστήρια που τελεί, δεν μπορούν να αναγνωρισθούν ως έχοντα χάρη... Η Σύνοδος της Ιεραρχίας της ΥΡΟΕ προειδοποιεί για ακόμη σφοδρότερα κανονικά σφάλματα εξαιτίας του ό,τι στην τέλεση των εις επίσκοπο χειροτονιών θα μπορούσε να συμμετάσχει άνθρωπος, ο οποίος δεν έχει τη χάρη της αποστολικής διαδοχής»⁶⁹.

Η δήλωση της Συνόδου της ΥΡΟΕ είχε αφυπνιστική επίδραση. Μαρτυρίες για το αυτόκλητο του «αγίου ιεράρχη των επισκόπων της ΟΑΟΕ» προκάλεσαν σοβαρές ταραχές εντός της ίδιας της ΟΑΟΕ. Πολλοί ιερείς της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ρωσίας, οι οποίοι σκέπτονταν την μεταπήδηση στην ΟΑΟΕ, απείχαν από μια τέτοια κίνηση. Ενώ οι μεταπηδήσαντες ήδη άρχισαν να διερωτώνται και να αμφισβητούν την κανονικότητα της οικείας αυτών ιεραρχίας. Από το Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως και άλλες κατά τόπους Εκκλησίες ήταν αδύνατο πλέον να αναμένει κανείς την αναγνώριση της νεόκοπης εκκλησιαστικής οντότητας. Τον απολογισμό και τις εξηγήσεις ζητούσε ανυποχώρητα και ο αρχηγός της ΟΑΟΕ μητροπολίτης Μστισλάφ Σκρίπνικ, ο οποίος ανακηρύχθηκε από την Ιουλιανή Σύνοδο της ΟΑΟΕ «Πατριάρχης Κιέβου και πάσης Ουκρανίας».

⁶⁵ Γράμμα μετανοίας του πρώην επισκόπου Ιωάννη Μποντναρτσούκ προς τον Πατριάρχη Μόσχας και Πασών των Ρωσσιών Αλέξιο Β' και την Ιερά Σύνοδο της Ρωσικής Ορθοδόξου Εκκλησίας από 15 Ιανουαρίου 1993 // Αρχείο του Πατριαρχείου Μόσχας.

⁶⁶ Вісник. Виннипег. 1991. № 3 (2555).

⁶⁷ Μεταξύ άλλων ο συντάκτης της παρούσης μελέτης Σ. Σουμίλο πληροφόρησε τότε τους επισκόπους τη ΥΡΟΕ για τη συμμετοχή του Β. Τσεκάλιν στις χειροτονίες της ΟΑΟΕ και αφού έλαβε μαρτυρίες για το αυτόκλητο και τη μη-αναγνώριση του Β. Τσεκάλιν από την ΕΡΟΕ, τις μετέφερε στους Αντόνιο Μασέντιτς, Βλαδίμηρο Ρομανιούκ, Ευγένιο Σβερστνιούκ, Βλαδίμηρο Κοτελνίτσκι, Βιατσελάφ Λόγκιν κá.

⁶⁸ Πρόχειρη απομαγνητοφώνηση της ανακρίσεως του πρώην επισκόπου Ιωάννη Μποντναρτσούκ για τα μέλη της Ιεράς Συνόδου της Ρωσικής Ορθοδόξου Εκκλησίας, Μόσχα. Σεπτέμβριος 1992. Δακτυλογράφηση. Από το προσωπικό αρχείο του μητροπολίτη Μινσκ και Σλουσκ Φιλάρετου, Πατριαρχικού Εξάρχου πάσης Λευκορωσίας.

⁶⁹ Δήλωση της Γραμματείας της Ιεράς Συνόδου της Ιεραρχίας της ΥΡΟΕ, 24 Αυγούστου/7 Σεπτεμβρίου 1990 γ. // Православная Русь. 1990. № 19.

Αφού βρέθηκε σε δύσκολη θέση ο Ιωάννης Μποντναρτσούκ σε μία συνέντευξη τύπου στο Κίεβο, αντί μετανοίας και κανονικής διορθώσεως των γενομένων, κατέφυγε στην πρόδηλη νοθεία, δηλώνοντας ότι δήθεν αυτός με τους μακαριστούς πλέον μητροπολίτη Καλίνιν και Κάσιν Αλέξιο Κονοπλιόφ και τον «επίσκοπο» Βλαδίμηρο Αμπράμοφ της χειροτονίας του Σεκάτς το 1986 «χειροτόνησαν μυστικά» τον Β. Τσεκάλιν σε «επίσκοπο Τούλα και Γιάσναγια Πολιάνα»⁷⁰. Αυτή η δήλωση προσέκρουε στις προγενέστερες μαρτυρίες του ίδιου Β. Τσεκάλιν στη Σύνοδο της ΥΡΟΕ τον Ιούλιο 1989 – Ιανουάριο 1990, όπου δήλωσε ότι «χειροτονήθηκε επίσκοπος» από δύο μόνον ιεράρχες: τον μητροπολίτη Αλέξιο Κονοπλιόφ και τον Βλαδίμηρο Αμπράμοφ⁷¹. Επιπλέον, εάν στη Σύνοδο της ΥΡΟΕ ο Τσεκάλιν δήλωσε ότι σε «αρχιμανδρίτη» προήχθη από τον μητροπολίτη Αλέξιο Κονοπλιόφ στην οικία του τελευταίου, τώρα άρχισε να δηλώνει ότι την προαγωγή πήρε από τον επίσκοπο Ζιτομίρ Ιωάννη Μποντναρτσούκ και μάλιστα εμφανίστηκε και «ακριβής ημερομηνία» της 28^{ης} Ιουνίου 1986⁷². Εντούτοις στη Σύνοδο της ΥΡΟΕ αρνιόταν να αναφέρει κάποια ημερομηνία.

Ακολούθως στις καταθέσεις του στα μέλη της Συνόδου της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ρωσίας τον Σεπτέμβριο 1992 – Ιανουάριο 1993 ο Ιωάννης Μποντναρτσούκ, αφού υπέβαλε αίτημα μετανοίας, ζητώντας την αποκατάστασή του στην Ορθόδοξη Εκκλησία της Ρωσίας, παρέθεσε εξαντλητικές πληροφορίες για την πρώτη χειροτονία της ΟΑΟΕ στις 31 Μαρτίου του 1990, του κατά σάρκα αδελφού του Βασίλειου Μποντναρτσούκ⁷³. Ταυτόχρονα ο Ιωάννης Μποντναρτσούκ επιβεβαίωσε ότι στη χειροτονία εκείνη συμμετείχαν μόνον δύο άτομα: ο ίδιος και ο Β. Τσεκάλιν και όχι ένας τρίτος επίσκοπος. Τότε επιβεβαίωσε ότι μέχρι το τέλος του Φεβρουαρίου-αρχές Μαρτίου 1990 δεν γνώρισε ενωρίτερα τον Β. Τσεκάλιν, ούτε είχε τελέσει μαζί με τον μακαριστό μητροπολίτη Αλέξιο Κονοπλιόφ την «εις επίσκοπο χειροτονία» του Τσεκάλιν.

Σ'ένα από τα πρώτα γράμματα μετανοίας στον Πατριάρχη Μόσχας Αλέξιο Β' τον Απρίλιο του 1992, ο Ιωάννης Μποντναρτσούκ, ο οποίος υπέγραφε ως «πρώην επίσκοπος» ζητούσε με τρόπο ασαφή τα εξής:

«Σας παρακαλώ Αγιώτατε, όπως στην πρώτη συνεδρία της η Ιερά Σύνοδος επιληφθεί του αιτήματός μου σχετικά με την άρση του επιτιμίου μου και την αποκατάσταση στο αρχικό μου αξίωμα. Αντιμετωπίζω μεγάλες δυσκολίες. Για την αντικανονικότητα της ιεραρχίας της ΟΑΟ Εκκλησίας θα προετοιμασθώ και θα τα πω όλα σε συνέντευξη σε ανταποκριτή οιασδήποτε εφημερίδας και σε οιοδήποτε χρόνο με καλέσετε με αφορμή αυτή στη Μόσχα. Θα παρακαλούσα όμως να γίνει αυτό μετά από ένα με ενάμισι μήνα αφού το αίτημά μου εξετασθεί από Εσάς, Αγιώτατε, στην Ιερά Σύνοδο, ενώ ο φάκελός μου παραδοθεί από Εσάς στον Αρχηγό της Ουκρανικής Ορθοδόξου Εκκλησίας»⁷⁴.

Σώζεται πρόχειρο αντίγραφο απομαγνητοφωνήσεως της ως άνω ανακρίσεως-συνεντεύξεως του Ιωάννη Μποντναρτσούκ για τα μέλη της Ιεράς Συνόδου της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ρωσίας από τον Σεπτέμβριο του 1992, όπου κατέθεσε μαρτυρία ότι ο Μστισλάφ Σκρίπνικ τού ζητούσε εξηγήσεις σχετικά με τη συμμετοχή του Β. Τσεκάλιν στις χειροτονίες της ΟΑΟΕ, διότι από εκπροσώπους της ΥΡΟΕ πληροφορήθηκε το αυτόκλητό του. Επειδή ο Τσεκάλιν επέμενε στο έγκυρο του «επισκοπικού του αξιώματος», ο Ιωάννης

⁷⁰ Московский церковный вестник. 1991. № 2 (47). С. 7; Викентий Чекалин. Письмо брату-христианину... С. 6; Бондаренко В. «Заради служіння Богові та порятунку людини». Інтерв'ю члена Патріаршої Ради УАПЦ єпископа Антонія (Масендича) // Людина і Світ. Науково-популярний релігійознавчий журнал. 1991. № 10 (373). С. 16.

⁷¹ Αίτημα του Βικεντίου Τσεκάλιν προς τον Προθιέρарχη της ΥΡΟΕ μητροπολίτη Βιτάλιο από 17^{ης} Ιουλίου 1989. Πρακτικά της Συνόδου της Ιεραρχίας της ΥΡΟΕ υπ' αριθμ. 685 από 18/31 Ιανουαρίου 1990 // Αρχείο της Συνόδου της Ιεραρχίας της ΥΡΟΕ, Νέα Υόρκη.

⁷² Викентий Чекалин. Письмо брату-христианину... С. 6.

⁷³ Γράμμα μετανοίας του πρώην επίσκοπου Ιωάννη Μποντναρτσούκ προς τον Πατριάρχη Μόσχας και Πασών των Ρωσσιών Αλέξιο Β' και την Ιερά Σύνοδο της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ρωσίας από 15^{ης} Ιανουαρίου // Αρχείο του Πατριαρχείου Μόσχας.

⁷⁴ Γράμμα μετανοίας...

Μποντναρτσούκ δήθεν τέλεσε σε αυτόν την συμπληρωματική χειροθεσία και βάσει εκείνης αργότερα άρχισε να δηλώνει ότι συμμετείχε στη «χειροτονία» του⁷⁵. Κρίνεται αδύνατος κάθε έλεγχος για το κατά πόσον μια τέτοια εξήγηση ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα. Δεν αποκλείεται ότι και εδώ πρόκειται για νοθεία και φαντασία.

Μέχρι σήμερα παραμένει αίνιγμα, ποιος ακριβώς συνέβαλε στη γνωριμία του Μποντναρτσούκ με τον Βίκτωρα-Βικέντιο Τσεκάλιν. Διατί ο τελευταίος αμέσως μετά από την επιστροφή του από τις ΗΠΑ δεν ταξίδευσε στη γενέτειρά του την Τούλα, αλλά βρέθηκε στη Λεόπολη, όπου αυτοκλήτως άρχισε να αυτοσυστήνεται ως «επίσκοπος της ΥΡΟΕ»; Αργότερα μπροστά στους συνοδικούς της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ρωσίας ο Μποντναρτσούκ κατέθεσε μαρτυρία ότι για πρώτη φορά γνώρισε τον Τσεκάλιν στο τέλος Φεβρουαρίου – αρχές Μαρτίου 1990 στη Λεόπολη, αφού πίστεψε ότι ήταν νόμιμος «επίσκοπος της ΥΡΟΕ». Παράλληλα πληροφόρησε ότι τον Τσεκάλιν του τον συνέστησε ως «επίσκοπο της ΥΡΟΕ» ένας από τους γνωστούς υπάλληλους της περιφερειακής επιτροπής του Κομμουνιστικού κόμματος⁷⁶.

Δεν ανέφερε ο Μποντναρτσούκ το όνομα αυτού του μυστηριώδους «γνωστού υπάλληλου της περιφερειακής επιτροπής». Όμως εάν αυτή η μαρτυρία είναι αξιόπιστη, τότε υποστηρίζει μερικώς τις υφιστάμενες μέχρι σήμερα καχυποψίες ότι η εμπλοκή του Τσεκάλιν στις πρώτες χειροτονίες και η σύσταση της ιεραρχίας της ΟΑΟΕ, ήταν μια προγραμματισμένη ενέργεια της ΚGB, η οποία προσπάθησε να θέσει υπό τον έλεγχό της την αυθόρμητη και ανεξέλεγκτη διαδικασία ανασυγκροτήσεως της ΟΑΟΕ.

Όπως σημειώνει ο Ίγκορ Ισιτσένκο, ένας από τους ιεράρχες της ΟΑΟΕ : *«Ουδεμία εις επίσκοπον χειροτονία δεν πραγματοποιείται στην ΕΣΣΔ άνευ αδείας της ΚGB... Και θα ήταν αφελές να υποθέσουμε ότι η ανασυγκρότηση της ΟΑΟΕ θα έμενε εκτός ενδιαφέροντος εκείνων των δομών. Είναι άγνωστο, εάν μάθουμε ποτέ, πώς έγινε ώστε ακριβώς τον χρόνο της ανασυγκροτήσεως της ΟΑΟΕ από εκ Γαλικίας επίσκοπο αφαιρέθηκε η επαρχία από τη Ρωσική Ορθόδοξη Εκκλησία; Πώς βρήκαν τις επαφές του δύο μέλη της ομάδας πρωτοβουλίας από τη Λεόπολη; Πώς ένας επίσκοπος, ο οποίος δεν γνώρισε προσωπικά τον μητροπολίτη Μστισλάφ σφετερίστηκε ξαφνικά τον τίτλο του «πρωθιεράχη της ΟΑΟΕ στην Ουκρανία» και ανεξαρτήτως από τον προκαθήμενο της ΟΑΟΕ συγκρότησε ιεραρχία της ΟΑΟΕ κατά τα μέτρα του, οργανώνοντας τις χειροτονίες με τόσο ύπουλο τρόπο, ώστε να αφήνει το περιθώριο για εκβιασμό των χειροτονηθέντων; Ενήργησε μια υπηρεσία που δεν αρέσκεται στο να αφήνει ίχνη...»⁷⁷.*

Ο μύθος περί συμμετοχής στις χειροτονίες της ΟΑΟΕ του επισκόπου Βαρλαάμ Ιλγιούσενκο

Αρχικά σε όλες τις μαρτυρίες περί της πρώτης χειροτονίας για την ΟΑΟΕ του Βασιλείου Μποντναρτσούκ σε «επίσκοπο Τερνουπόλεως», ο Ιωάννης Μποντναρτσούκ, ο πρωθιερέας Β. Γιαρέμα και άλλοι δήλωσαν ότι συμμετείχαν μόνον δύο αρχιερείς: ο Ιωάννης και ο «επίσκοπος της ΥΡΟΕ» Βικέντιος Τσεκάλιν⁷⁸. Τέτοια θέση διατυπώθηκε δημοσίως από τον Ιωάννη Μποντναρτσούκ στην Α' Πανουκρανική Σύναξη της ΟΑΟΕ (Κίεβο, 5-6 Ιουνίου 1990) και αργότερα στο γράμμα στον Πατριάρχη Μόσχας και Πασών των Ρωσσιών Αλέξιο Β' και τη Σύνοδο της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ρωσίας από 15^{ης} Ιανουαρίου 1993.⁷⁹ Κατά τον ίδιο τρόπο και ο Β. Τσεκάλιν μέχρι το καλοκαίρι του 1990 κατέθεσε ότι την πρώτη

⁷⁵ Πρόχειρο αντίγραφο απομαγνητοφωνήσεως της ανακρίσεως...

⁷⁶ Αυτόθι.

⁷⁷ *Ісiченко. Автокефальна Церква на межi тисячолiть...*

⁷⁸ *Ярема. Трете вiдродження УАПЦ... С. 9.*

⁷⁹ Γράμμα μετανοίας...

χειροτονία της ΟΑΟΕ τον Μάρτιο 1990 την τέλεσε μαζί με τον Ιωάννη Μποντναρτσούκ χωρίς να αναφέρει καμία λέξη για τρίτο «επίσκοπο»⁸⁰.

Μετά από το σκάνδαλο, που προέκυψε το καλοκαίρι του 1990 γύρω από το αυτόκλητο του Β. Τσεκάλιν, σε μία από τις συνεντεύξεις τύπου στο Κίεβο ο Ιωάννης Μποντναρτσούκ απρόσμενα δήλωσε ότι δήθεν στη «χειροτονία» του Βασιλείου Μποντναρτσούκ στις 31 Μαρτίου 1990, εκτός του ιδίου και του Τσεκάλιν, μυστικά συμμετείχε και ένας «πατριαρχικός επίσκοπος Ν», ο οποίος προτίμησε να παραμείνει άγνωστος. Επίσης δηλώθηκε ότι οι παρευρισκόμενοι στη χειροτονία μέτοχοι και μάρτυρες «ορκίσθηκαν μέχρι θανάτου να μην αποκαλύψουν το μυστικό αυτό»⁸¹. Αυτός ο μύθος παρουσιάστηκε με αυτή τη μορφή και τον Οκτώβριο του επόμενου έτους 1991, όταν στην ΟΑΟΕ εξακολουθούσαν να επικαλούνται τον «μέχρι θανάτου όρκο» σχετικά με την απαγόρευση αποκαλύψεως του ονόματος του τρίτου «επισκόπου Ν»⁸².

Ο «πατριάρχης» της ΟΑΟΕ Μστισλάφ Σκρίπνικ, ο οποίος δυσπιστούσε πλέον στις αντιφατικές δηλώσεις του Ιωάννη Μποντναρτσούκ, τον Νοέμβριο του 1990 τον έπαυσε εκ των πραγμάτων. Ήταν τότε ακριβώς, όταν για πρώτη φορά ο πρωθιερέας Β. Γιαρέμα και μερικοί άλλοι ιερείς της Λεοπόλεως και της αδελφότητας της Λεοπόλεως της ΟΑΟΕ διατύπωσαν κατηγορίες κατά του Ιωάννη Μποντναρτσούκ για συνεργασία με την ΚΓΒ και τις ενέργειες που υπονόμωσαν την ΟΑΟΕ εσωτερικά. Στις αρχές του 1991 ο Μστισλάφ απαγόρευσε στους ιεράρχες της ΟΑΟΕ να τελούν νέες εις επίσκοπο χειροτονίες, αποστέλλοντας από τις ΗΠΑ στην Ουκρανία τον αρχιεπίσκοπο Αντώνιο Σέρμπα, προκειμένου να χειροτονήσει νέους επισκόπους της ΟΑΟΕ, μάλιστα στις χειροτονίες αυτές ο Μστισλάφ δεν ήθελε να συμμετάσχουν ιεράρχες της «διαδοχής του Τσεκάλιν». Όπως γράφει ο καναδός ιερέας Τιμόθεος Μινένκο: «Ο πατριάρχης Μστισλάφ θεωρούσε ότι οι πρώτοι επίσκοποι της ΟΑΟΕ δεν είχαν κανονική χειροτονία, διότι εκείνη τη στιγμή δεν γνώριζε ότι ο μυστικός τρίτος επίσκοπος, που συμμετείχε στις χειροτονίες των πρώτων επισκόπων της ΟΑΟΕ ήταν επίσκοπος της Εξαρχίας Κιέβου, στενός συνεργάτης του μητροπολίτη Φιλαρέτου»⁸³.

Το όνομα αυτού του μυστικού «επισκόπου Ν» ο Ιωάννης Μποντναρτσούκ αρνείτο να αναφέρει δημοσίως μέχρι την παύση του από την ηγεσία της ΟΑΟΕ. Μόνον κατόπιν τούτων σε ιδιωτικές συζητήσεις άρχισε να ισχυρίζεται ότι ο δήθεν τρίτος επίσκοπος, που συμμετείχε στις 31 Μαρτίου 1990 στη χειροτονία του αδελφού του Βασιλείου Μποντναρτσούκ, ήταν ο πρώην Πρωτοσύγκελος της Εξαρχίας της Ουκρανίας της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ρωσίας και εκείνη τη στιγμή αρχιεπίσκοπος Συμφερουπόλεως και Κριμαίας Βαρλαάμ Ιλγιουσένκο, που πέθανε στις 17 Σεπτεμβρίου 1990. Αργότερα ο Ιωάννης Μποντναρτσούκ προσκόμισε το «χειροτονητήριο γράμμα» του Βασιλείου Μποντναρτσούκ, όπου στην πρώτη θέση τοποθετήθηκε η υπογραφή του «Βικεντίου, Επισκόπου Γιάσναγια Πολιάνα της Ρωσικής Ελεύθερης Ορθοδόξου Εκκλησίας», στη δεύτερη ενός «ελαχίστου Βαρλαάμ» και στην Τρίτη του «Ιωάννη, αρχιεπισκόπου Λεοπόλεως και Γαλικίας και Βολύν»⁸⁴. Εάν τα ονόματα και οι τίτλοι μάλιστα του Τσεκάλιν και του Μποντναρτσούκ ήταν τυπωμένοι αρχικά στο έγγραφο, αντί του ονόματος «Βαρλαάμ» υπήρχαν αποσιωπητικά, όπου με το χέρι ενεγράφη μόνον σκέτο όνομα χωρίς τίτλο. Το γεγονός αυτό επιβεβαιώνει ότι κατά την κατάρτιση του εγγράφου τη στιγμή της χειροτονίας του Βασιλείου Μποντναρτσούκ δεν ήταν ακόμη γνωστό το όνομα του τρίτου μετέχοντος, γι' αυτό και αφέθηκε αυτό το κενό με αποσιωπητικά, ενώ το

⁸⁰ Προφορική μαρτυρία του Β. Τσεκάλιν στην οικία του στην Τούλα κατά τη συζήτηση με τον Β. Σουμίλο. 4 Μαΐου 1990, Τούλα. Κατά τη συζήτηση αυτή, στο διαμέρισμα του Β. Τσεκάλιν παρούσα ήταν μια νεαρή γυναίκα με δύο μικρά παιδιά, ένα από τα οποία κατά τη συζήτηση τους αυτή πλησίαζε μερικές φορές στον Β. Τσεκάλιν, προσφωνώντας αυτόν «παμπά».

⁸¹ *Бондаренко*. «Заради служіння Богові та порятунку людини»... С. 16.

⁸² Αυτόθι.

⁸³ *Миненко*. До питання церковної смути... С. 8.

⁸⁴ Αντίγραφο του χειροτονητηρίου γράμματος του επισκόπου Τερνουπόλεως και Μπουτσάκ ΟΑΟΕ Βασιλείου Μποντναρτσούκ, 31 Μαρτίου 1990, *Горевой*. Про хіротонії в УАПЦ...

όνομα ενεγράφη πολύ αργότερα, εκ των υστέρων, μάλλον μετά το θάνατο του Βαρλαάμ Ιλιουσένκο το Σεπτέμβριο του 1990.

Όπως διαπιστώνουμε στις περιπέτειες του Τσεκάλιν είναι ο τέταρτος πλέον ιεράρχης, του οποίου το όνομα χρησίμευσε μεταθανάτια για να δικαιολογηθούν οι αντικανονικές χειροτονίες ή το αυτόκλητο (οι πρώτοι ήταν, όπως προαναφέρθηκε, οι μακαριστοί Σέργιος Γκολουμπσόφ, ο μητροπολίτης Αλέξιος Κονοπλιόφ και ο «επίσκοπος» της χειροτονίας του Σεκάτς Βλαδίμηρος Αμπράμοφ). Και στις τέσσερις περιπτώσεις ανιχνεύεται η ίδια «γραφίδα». Τα ονόματα όμως των επισκόπων φαίνεται ότι επίτηδες επιλέχθηκαν με κριτήριο το θάνατό τους, προκειμένου να μην μπορέσουν στη συνέχεια να διαψεύσουν τίποτε.

Αργότερα, το Σεπτέμβριο του 1992, ενώπιον των μελών της Ιεράς Συνόδου της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ρωσίας, ο Ιωάννης Μποντναρτσούκ ομολόγησε ότι εκ των υστέρων ενεγράφη στο χειροτονητήριο γράμμα το όνομα του αρχιεπισκόπου Βαρλαάμ Ιλιουσένκο και επιβεβαίωσε ότι στη χειροτονία του Βασιλείου Μποντναρτσούκ συμμετείχαν μόνον δύο: ο ίδιος και ο Τσεκάλιν⁸⁵. Το κενό με τα αποσιωπητικά στο γράμμα προς ένταξη του ονόματος ενός τρίτου «επισκόπου», εξηγούσε με τις διαπραγματεύσεις που διεξήγαγε με αρχιερείς της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ρωσίας με θέμα το ενδεχόμενο της συμμετοχής τους στη χειροτονία του αδελφού του Βασιλείου. Χωρίς να γνωρίζει ποιος από αυτούς θα είναι σε θέση να προσέλθει, άφησε εκείνο το κενό στο γράμμα, το οποίο θα έπρεπε να συμπληρώσει με την υπογραφή του ένας τρίτος επίσκοπος. Αλλά επειδή στο χωριό Μιχαϊλέβιτσι δεν προσήλθε κανείς, τη χειροτονία τέλεσε ο ίδιος με τον Τσεκάλιν. Εκτός τούτων, κατά τον Ιωάννη, το όνομα του αρχιεπισκόπου Βαρλαάμ Ιλιουσένκο εντάχθηκε στο γράμμα στην κενή αράδα μόλις κατέστη γνωστή η είδηση περί του θανάτου αυτού, το φθινόπωρο του 1990, και αντιγράφηκε μάλιστα από τα γράμματα με συγχαρητήριες ευχές του Βαρλαάμ από προηγούμενα χρόνια, που κατείχε ο Ιωάννης⁸⁶. Η γραφολογική εμπειρογνωμοσύνη των υπογραφών του «Βαρλαάμ» και του «Ιωάννη» απέδειξε ότι και οι δύο έγιναν από το ίδιο χέρι.

Αξίζει προσοχής το γεγονός ότι στο από 31^{ης} Μαρτίου 1990 χειροτονητήριο γράμμα του Βασιλείου Μποντναρτσούκ, το όνομα του Τσεκάλιν τοποθετήθηκε στην πρώτη θέση, ακολουθούμενο από το όνομα του Ιωάννη Μποντναρτσούκ. Το γεγονός αυτό επιβεβαιώνει ότι της «χειροτονίας» προεξήρχε και τέλεσε αυτή ο Τσεκάλιν, συμπαραστατούμενου του Μποντναρτσούκ. Προφανώς ο Μποντναρτσούκ, ο οποίος ήταν ήδη καθαιρεμένος εκείνη τη στιγμή από την Ορθόδοξη Εκκλησία της Ρωσίας, ήθελε να εξασφαλίσει τον εαυτό του και να αποκρούσει τις τάχα κατηγορίες ότι τελεί χειροτονίες μετά την καθαίρεση, γι' αυτό και πρότεινε στον «επίσκοπο της ΥΡΟΕ», του οποίου η πίστη στην κανονικότητα της χειροτονίας ακόμη υπήρχε, να προεξάρχει της χειροτονίας.

Ο Μποντναρτσούκ άλλαξε επανειλημμένως τις καταθέσεις του, γι' αυτό τυγχάνει πάρα πολύ δύσκολο να προσδιορισθεί επακριβώς πότε ήταν ειλικρινής και αληθινός στα λεγόμενά του. Στις 11 Ιουνίου 1993, η Σύνοδος της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ρωσίας όρισε ότι η εις επίσκοπο αποκατάσταση του Ιωάννη Μποντναρτσούκ είναι δυνατή μόνον κατόπιν αποφάσεως του εκκλησιαστικού δικαστηρίου ανωτέρας βαθμίδος, η οποία για την ιεραρχία είναι η Τοπική Κληρικολαϊκή Σύνοδος. Ουσιαστικά απορρίφθηκε το αίτημά του όπως γίνει δεκτός στον οικείο αυτού βαθμό και, μη θέλοντας να περιμένει την Τοπική Κληρικολαϊκή Σύνοδο, ο Μποντναρτσούκ τον Ιούνιο του 1993 μετεπήδησε στην Ουκρανική Ορθόδοξη Εκκλησία του Πατριαρχείου Κιέβου, όπου απότομα άλλαξε τις προγενέστερες του καταθέσεις. Μια εβδομάδα πριν τον θάνατό του, στις 2 Νοεμβρίου του 1994, για πρώτη φορά υπέγραψε την γραπτή μαρτυρία ότι στην «εις επίσκοπο χειροτονία» του Βασιλείου

⁸⁵ Γράμμα μετανοίας...

⁸⁶ Πρόχειρο αντίγραφο απομαγνητοφώνησης της ανακρίσεως...

Μποντναρτσούκ δήθεν συμμετείχε ο «Σεβασμιώτατος Βολύν και Ρόβνο Βαρλαάμ»⁸⁷. Στην κατάθεση όμως αυτή ούτε ο τόπος, αλλά ούτε και η ημερομηνία της χειροτονίας αναφέρθηκαν, καθώς εσφαλμένα αναφέρεται ο τίτλος του Βαρλαάμ ως «Βολύν και Ρόβνο», ενώ ο Βαρλαάμ Ιλγιούσενκο στην πραγματικότητα από τον Φεβρουάριο του 1990 είχε τον τίτλο του αρχιεπισκόπου Συμφερουπόλεως και Κριμαίας.

Στο έγγραφο, το οποίο υπέγραψαν ο «μητροπολίτης» Ιωάννης Μποντναρτσούκ, ο «αρχιεπίσκοπος» Βασίλειο Μποντναρτσούκ και οι ιερείς Ίγκορ Σας-Ζουρακόφσκι και Μύρων Σας-Ζουρακόφσκι, τονίζεται ότι ορκίσθηκαν να μην εκμυστηρευθούν το όνομα του «αρχιεπισκόπου Βαρλαάμ» μέχρι το θάνατό του και ότι η χειροτονία του Βασιλείου βιντεοσκοπήθηκε από τον οδηγό του Βαρλαάμ, ο οποίος πήρε μαζί του το βίντεο χωρίς να αφήσει το αντίγραφο. Στη συνέχεια, ως απόδειξη στην ΟΑΟΕ επιχείρησαν να προβάλουν αποσπάσματα από κάποιο βίντεο κακής ποιότητας, όπου δεν διακρίνεται κανείς εκτός του Ιωάννη Μποντναρτσούκ, το οποίο όμως αποδείχθηκε βίντεο μιας άλλης χειροτονίας, η οποία τελέστηκε πολύ αργότερα και όχι του Βασιλείου.

Στην ιστορία αυτή έκπληξη προκαλεί το γεγονός ότι, εάν οι υπογράψαντες το έγγραφο ορκίσθηκαν πράγματι να κρατήσουν μυστικό το όνομα του «αρχιεπισκόπου Βαρλαάμ» μέχρι το θάνατό του, τότε διατί αυτό το γεγονός το προέβαλαν μόνον τέσσερα χρόνια μετά το θάνατό του και όχι αμέσως, το Σεπτέμβριο του 1990, όταν στην ΟΑΟΕ προέκυψε το τεράστιο σκάνδαλο εξαιτίας του αυτοκλήτου του Τσεκάλιν και της συμμετοχής του στην αντικανονική χειροτονία ιεραρχίας της ΟΑΟΕ; Άκρως παράξενο είναι και το γεγονός ότι το κείμενο δήθεν καταρτίστηκε μια εβδομάδα πριν τον θάνατο του Ιωάννη Μποντναρτσούκ, ο οποίος ακολούθησε στις 9 Νοεμβρίου 1994. Όμως στο κείμενο υπάρχει η υπογραφή και του μιτροφόρου πρωθιερέα Μύρωνα Σας-Ζουρακόφσκι με χρονολογία «15 Αυγούστου 1995», δηλαδή 9 μήνες μετά το θάνατο του Μποντναρτσούκ. Ως εκ τούτου παραμένει ερωτηματικό, εάν πράγματι ο Ιωάννης υπέγραψε το έγγραφο αυτό μια εβδομάδα πριν πεθάνει ή μήπως τοποθετήθηκε αργότερα από κάποιον αντί αυτού; Ακόμη περισσότερο όταν στις προηγούμενες δηλώσεις του το 1992 διαβεβαίωνε ότι με τον Τσεκάλιν τέλεσε την πρώτη χειροτονία της ΟΑΟΕ.

Σημειωτέον είναι ότι αρνείτο κατηγορηματικά τη συμμετοχή στις πρώτες χειροτονίες της ΟΑΟΕ του αρχιεπισκόπου Βαρλαάμ Ιλγιουσένκο και ο πρώην έξαρχος της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ρωσίας στην Ουκρανία μητροπολίτης Φιλάρετος Ντενισένκο, ο οποίος γι' αυτό ακριβώς λόγο κατά την ένωση με την ΟΑΟΕ επέμεινε στην αναχειροτονία των κορυφαίων ιεραρχών της «διαδοχής του Τσεκάλιν», του Βλαδιμήρου Ρομανιούκ, του Αντωνίου Μασέντις και του Δανιήλ Κοβαλτσούκ⁸⁸.

Τη συμμετοχή του αρχιεπισκόπου Βαρλαάμ Ιλγιουσένκο στις χειροτονίες της ΟΑΟΕ αρνούνται στις γραπτές τους καταθέσεις ο οδηγός του αρχιεπισκόπου Βαρλαάμ κ. Νικολαΐ Γιακοβλέβιτς Αντρουχόφ (γεν. 1943) και ο πρωτοδιάκονος του αρχιεπισκόπου Βασίλειος Ανατόλιγεβιτς Μαρουσιάκ (γεν. 1961). Και οι δύο μάρτυρες επικύρωσαν τις καταθέσεις τους σε συμβολαιογράφο, όπου ισχυρίζονται ότι στις 30-31 Μαρτίου και την 1^η Απριλίου 1990 ο αρχιεπίσκοπος Βαρλαάμ Ιλγιουσένκο, ως επαρχιούχος επίσκοπος της επαρχίας Συμφερουπόλεως και Κριμαίας της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ρωσίας δεν έλειπε από την επαρχία του, λειτουργώντας εκείνες τις ημέρες στον καθεδρικό ναό Συμφερουπόλεως.

Ειδικότερα δε, οι καταθέσεις του οδηγού του αρχιεπισκόπου Βαρλαάμ έχουν ως εξής:

«Εγώ, ο Νικολαΐ Γιακοβλέβιτς Ανδρουχόφ, εργαζόμουν ως οδηγός στην εκκλησιαστική επαρχία Κριμαίας από τον Μάρτιο του 1985 έως το τέλος του 1991.

⁸⁷ Αντίγραφο μαρτυρίας, που υπογράφηκε από τον μητροπολίτη Ιωάννη Μποντναρτσούκ, τον αρχιεπίσκοπο Βασίλειο Μποντναρτσούκ και τους ιερείς Ίγκορ Σας-Ζουρακόφσκι και Μύρωνα Σας-Ζουρακόφσκι στις 2 Νοεμβρίου 1994. Περί των χειροτονιών στην Ουκρανική Αυτοκέφαλη Ορθόδοξη Εκκλησία // Φως Φαναρίου...; *Горевой. Про хіротоніі в УАПЦ...*

⁸⁸ *Ярема Р., свящ. Церковные расколы в Украине. К., 2007. С. 52–53.*

Από τις 19 Φεβρουαρίου 1990 επαρχιούχος επίσκοπος της επαρχίας Συμφερουπόλεως διορίσθηκε ο αρχιεπίσκοπος Βαρλαάμ Ιλγιουσένκο. Εκείνη τη στιγμή ήμουν ο μοναδικός οδηγός της εκκλησιαστικής επαρχίας Κριμαίας.

Από το Φεβρουάριο έως τον Απρίλιο του 1990 ο Σεβασμιώτατος Βαρλαάμ δεν έλειπε καθόλου από την επαρχία. Καθημερινώς ευρισκόταν στα Γραφεία της επαρχίας, ενώ τα Σαββατοκύριακα και τις εόρτιες ημέρες τελούσε ιερές ακολουθίες στον Ιερό Ναό Αγίας Τριάδος Συμφερουπόλεως.

Στις 30 και 31 Μαρτίου και την 1^η Απριλίου 1990, ο Σεβασμιώτατος αρχιεπίσκοπος Συμφερουπόλεως και Κριμαίας Βαρλαάμ Ιλγιουσένκο τέλεσε τις προβλεπόμενες από το τυπικό ιερές ακολουθίες στον Ι. Ναό Αγίας Τριάδος Συμφερουπόλεως, διότι ήταν περίοδος της Μεγάλης Τεσσαρακοστής. Να προσθέσω επίσης ότι ο Σεβασμιώτατος δεν έλειπε από καμία ακολουθία.

Ο Σεβασμιώτατος Βαρλαάμ χρησιμοποιούσε αποκλειστικά το όχημα GAZ-24 μαύρου χρώματος με πινακίδα κυκλοφορίας 03-16 KPA και το GAZ-24 λευκού χρώματος με πινακίδα κυκλοφορίας 48-56 KPA για να περιοδεύει στην επαρχία του. Εκτός επαρχίας ο Σεβασμιώτατος δεν ταξίδευσε. Ο Σεβασμιώτατος από αντικειμενικής απόψεως δεν μπορούσε να τελέσει την εις επίσκοπο χειροτονία στις 31^{ης} Μαρτίου 1990 στο χωριό Μιχαϊλέβτσι της περιφέρειας Λεοπόλεως και σε μισή ημέρα να επανέλθει στην Κριμαία για να προλάβει να χοροστατήσει στον εσπερινό στις 31 Μαρτίου και στη Θεία Λειτουργία την 1^η Απριλίου.

/... / Σε όλες τις μεταβάσεις του τον συνόδευσα εγώ. Τον Μάρτιο του 1990 ο Σεβασμιώτατος δεν έλειπε καθόλου από την Κριμαία και ακόμη περισσότερο δεν επισκέφθηκε την περιφέρεια Λεοπόλεως και επομένως αδυνατούσε να συμμετάσχει στη «χειροτονία» του Βασιλείου Μποντναρτσούκ. Όπως προανέφερα, ο μοναδικός οδηγός και βοηθός του Σεβασμιωτάτου εκείνη τη στιγμή ήταν ο γράφων. Γι' αυτό μπορώ με αξιοπιστία να τα καταθέσω.

Ούτε ο Σεβασμιώτατος Βαρλαάμ, αλλά ούτε κι εγώ είχαμε τότε όχι μόνο βιντεοκάμερα ή κινηματογραφική μηχανή, αλλά ούτε και φωτογραφική μηχανή. Επιπλέον, δεν γνώριζα, αλλά ούτε και τώρα γνωρίζω να χρησιμοποιώ βιντεοκάμερα»⁸⁹.

Παρόμοιες καταθέσεις παρουσίασε και ο πατήρ Βασίλειος Μαρουσιάκ, ο οποίος το 1990 επί αρχιεπισκοπίας του Βαρλαάμ Ιλγιουσένκο διατέλεσε πρωτοδιάκονος του επισκόπου στην επαρχία Συμφερουπόλεως. Ειδικότερα δε, ο πατήρ Βασίλειος με συμβολαιογραφική επικύρωση ανέφερε: «την περίοδο της Μεγάλης Τεσσαρακοστής και ειδικότερα δε στις 30 και 31 Μαρτίου και την 1^η Απριλίου 1990 ο αρχιεπίσκοπος Βαρλαάμ Ιλγιουσένκο τελούσε ακολουθίες στον Ι. Ναό Αγίας Τριάδος Συμφερουπόλεως, όπου του συμπαραστάθηκα. Ο Σεβασμιώτατος Βαρλαάμ μετακινείτο με όχημα στις μεταβάσεις του εντός επαρχίας. Κατά τις επισκέψεις σε ενορίες τον Σεβασμιώτατο συνόδευσε ο γράφων και ο οδηγός Ν.Γ. Ανδρούχοφ. Εφόσον ενθυμούμαι, δεν ταξίδευσε εκτός επαρχίας ο Σεβασμιώτατος Βαρλαάμ εκείνη την περίοδο... Οι δηλώσεις των εκπροσώπων της ΟΑΟΕ και της ΟΕΟ, που δημοσιεύθηκαν από τα ΜΜΕ και τις διαδικτυακές σελίδες εκ των υστέρων, μετά το θάνατο του αοιδίμου Σεβασμιωτάτου Βαρλαάμ ότι δήθεν τέλεσε την χειροτονία του πρώτου «επισκόπου» της ΟΑΟΕ τις θεωρώ αναληθείς, διότι δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα. Δεν ενθυμούμαι ότι ο Σεβασμιώτατος Βαρλαάμ στα κηρύγματά και τις ομιλίες του αναφερόταν με κάποιο τρόπο στην ΟΑΟΕ. Στη μνήμη μου ο αρχιεπίσκοπος Βαρλαάμ Ιλγιουσένκο έμεινε δια παντός ως ζηλωτής ιεράρχης και πιστός υιός της Μητρός Εκκλησίας»⁹⁰.

⁸⁹ Συμβολαιογραφικά επικυρωθείσα κατάθεση του Νικολάου Γιακοβλέβιτς Ανδρούχοφ (έτος γεννήσεως 1943) από 19.09.2019. Επικυρώθηκε από τον συμβολαιογράφο της Συμβολαιογραφικής περιφέρειας Συμφερουπόλεως με αριθμό καταχώρισεως στον κατάλογο 82/4-η/82-2019-2-565.

⁹⁰ Συμβολαιογραφικά επικυρωθείσα κατάθεση του κληρικού της επαρχίας Συμφερουπόλεως Βασιλείου Ανατόλγιεβιτς Μαρουσιάκ (έτος γεννήσεως 1961) από 19.09.2019. Επικυρώθηκε από τον συμβολαιογράφο της Συμβολαιογραφικής περιφέρειας Συμφερουπόλεως με αριθμό καταχώρισεως στον κατάλογο 82/4-η/82-2019-2-566.

Επομένως, όπως διαπιστώνουμε δεν επαληθεύθηκε η εκδοχή με τη συμμετοχή του αρχιεπισκόπου Συμφερουπόλεως και Κριμαίας Βαρλαάμ Ιλιγιουσένκο στη χειροτονία του Βασιλείου Μποντναρτσούκ στις 31 Μαρτίου 1990.

Η δράση του Τσεκάλιν και του Μποντναρτσούκ στη Ρωσία

Ελάχιστα γνωστό είναι το γεγονός ότι ο Ιωάννης Μποντναρτσούκ με ομάδα «επισκόπων» της ΟΑΟΕ, άνευ γνώσεως του «πατριάρχη» Μστισλάφ, προέβη σε σειρά χειροτονιών στη Ρωσία, εγκαινιάζοντας έτσι την ιεραρχική διαμόρφωση ολοκληρωτικών σχέτων του «Bogorodichny tsentr» (Κέντρο της Θεοτόκου) και της «Γνησίου Εκκλησίας της Αποκαλύψεως του Ιωάννη του Θεολόγου». Μέσω του Τσεκάλιν το καλοκαίρι του 1990 με τον Μποντναρτσούκ ήρθαν σε επαφή ο «ιερέας» της χειροτονίας του Σεκάτς και «προφήτης» Ιωάννης Μπερεσλάφσκι και ο Προϊστάμενος του Ι. Ναού Κοιμήσεως της Θεοτόκου Κασίρας της περιφέρειας Μόσχας, ιερέας Κωνσταντίνος Βασίλιεφ, ο οποίος κατόπιν επιρροής του πρώτου, εγκατέλειψε την Ορθόδοξη Εκκλησία της Ρωσίας⁹¹.

Στις 22 Αυγούστου του 1990 ο Μποντναρτσούκ και οι «χειροτονηθέντες» από τον ίδιο με τη συνδρομή του Τσεκάλιν «επίσκοποι», Βασίλειος Μποντναρτσούκ και Δανιήλ Κοβαλτσούκ στην πόλη Ντραγκόμπιτσι της περιφέρειας Λεοπόλεως, χειροτόνησαν τον ιερέα Κωνσταντίνο Βασίλιεφ σε «επίσκοπο» «Μόσχας και Κασίρας»⁹², μετονομάζοντας αυτόν με μοναχική κουρά σε «Λάζαρο» (αυτή η μετονομασία αρχικά προκάλεσε σύγχυση σε ορισμένους οπαδούς της Γνησίου Ορθοδόξου Εκκλησίας της Υπερορίου Ρωσικής Ορθοδόξου Εκκλησίας, διότι ο κανονικός Επίσκοπος Κατακομβών της ΥΡΟΕ Λάζαρος Ζουρμπένκο, ο οποίος έλεγξε τον Τσεκάλιν για το αυτόκλητό του, είχε το ίδιο όνομα)⁹³. Αργότερα, στις 14 Δεκεμβρίου 1990 στο χωριό Σολόνσκογιε του δήμου Ντρογκόμπιτσι της περιφέρειας Λεοπόλεως, κατόπιν μεσολαβήσεως του ίδιου του Τσεκάλιν, ο Ιωάννης Μποντναρτσούκ, ο Δανιήλ Κοβαλτσούκ και ο Λάζαρος Βασίλιεφ χειροτόνησαν κάποιον Βλαντισλάφ Φιλίπποφ σε «επίσκοπο» «Ζελενογκράντα και Κολόμνας», με μοναχική κουρά μετονομάζοντας τον σε «Τύχωνα»⁹⁴. Αυθημερόν με το υπ' αριθμ. 569 διάταγμα ο Ιωάννης Μποντναρτσούκ προήγαγε τον Λάζαρο Βασίλιεφ σε «αρχιεπίσκοπο Μόσχας και Κασίρας»⁹⁵ «για τη μεγάλη προσφορά στη Ρωσική Γνήσια Ορθόδοξη Εκκλησία και για το ιεραποστολικό έργο για το καλό της Εκκλησίας του Θεού και του μεγάλου ρωσικού λαού».

Όλες αυτές τις χειροτονίες και τους διορισμούς ο Ιωάννης Μποντναρτσούκ τέλεσε παραμερίζοντας τον «πατριάρχη» Μστισλάφ και άνευ γνώσεώς του. Αργότερα, το 1992 προσπάθησε να τις αποκρύψει και από τη Σύνοδο της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ρωσίας, όταν υπέβαλε το γράμμα μετανοίας στον Πατριάρχη Μόσχας Αλέξιο.

Στις 19 Δεκεμβρίου του 1990, οι νεοφανεείς «επίσκοποι» Λάζαρος Βασίλιεφ και Τύχων Φιλίπποφ κατόπιν «ευλογίας» του Ιωάννη Μποντναρτσούκ ίδρυσαν τη λεγόμενη «Ρωσική Αυτοκέφαλη Ορθόδοξη Εκκλησία» (ΡΑΟΕ) και διεξήγαγαν την «Τοπική Κληρικολαϊκή Σύνοδο», όπου εξέλεξαν τον «προφήτη» Ιωάννη Μπερεσλάφσκι «επίσκοπο Αγίας Πετρούπολεως και Βαλαάμ». Την απόφαση αυτή της «συνόδου» ο Μποντναρτσούκ επικύρωσε στις 21 Δεκεμβρίου 1990 με τη θεώρησή του ως κάτωθι: «Ο αρχιμανδρίτης

⁹¹ Московский церковный вестник. № 2 (47). 1991, январь. С. 6.

⁹² Πιστοποιητικό προαγωγής του Λαζάρου Βασίλιεφ σε επίσκοπο Μόσχας και Κασίρας, υπ' αριθμ. 288, από 22.08.1990 με υπογραφές του Ιωάννη Μποντναρτσούκ, του Βασιλείου Μποντναρτσούκ και του Δανιήλ Κοβαλτσούκ. Αντίγραφο // Προσωπικό αρχείο του Σ. Σουμίλο.

⁹³ Поздняев М. Горестные факты. Австралия, 1992.

⁹⁴ Πιστοποιητικό προαγωγής του Τύχωνα Φιλίπποφ σε επίσκοπο Ζελενογκράντ και Κολόμνα υπ' αριθμ. 568 από 14.12.1990 με υπογραφές του Ιωάννη Μποντναρτσούκ, του Δανιήλ Κοβαλτσούκ και του Λαζάρου Βασίλιεφ. Αντίγραφο // Προσωπικό αρχείο του Σ. Σουμίλο.

⁹⁵ Διάταγμα του μητροπολίτη Ιωάννη Μποντναρτσούκ υπ' αριθμ. 569 από 14.12.1990 περί προαγωγής του Λαζάρου Βασίλιεφ σε αρχιεπίσκοπο Μόσχας και Κασίρας. Αντίγραφο // Προσωπικό αρχείο του Σ. Σουμίλο.

Ιωάννης έχει ευλογία να γίνει επίσκοπος Αγίας Πετρούπολεως και Βαλαάμ. Ο Μακαριώτατος Μητροπολίτης Ιωάννης»⁹⁶. Κατόπιν τούτων, στις 25 Δεκεμβρίου ακολούθησε και η ίδια η «χειροτονία» του Μπερεσλάφσκι από τους Βασίλιεφ και Φιλίπποφ⁹⁷. Τò χειροτονητήριο γράμμα του Μπερεσλάφσκι ο Μποντναρτσούκ υπέγραψε ως εξής: «Έλαβα γνώση. Χαίρομαι πολύ. Ο Μακαριώτατος Μητροπολίτης Ιωάννης»⁹⁸.

Αρχικά, επικεφαλής της λεγόμενης «ΡΑΟΕ» θα έπρεπε να αναλάβει ο Τσεκάλιν. Εντούτοις μετά από δηλώσεις της Συνόδου της ΥΡΟΕ για το αυτόκλητό του, η ιδέα απορρίφθηκε με αποτέλεσμα να μην πάρει πρόσκληση στη λεγόμενη «Τοπική Κληρικολαϊκή Σύνοδο της ΡΑΟΕ» τον Δεκέμβριο του 1990. Αργότερα, στις 16 Ιουνίου 1991 στη Μόσχα σε μία από τις «Τοπικές Συνόδους» της σειράς ο Βασίλιεφ, ο Φιλίπποφ, ο Μπερεσλάφσκι και ο Ποπόφ μετονομάζουν τη «ΡΑΟΕ» σε «Ορθόδοξη Εκκλησία της Θεοτόκου» («Το κέντρο της Θεοτόκου»)⁹⁹.

Έτσι με τη συμμετοχή του Μποντναρτσούκ και του Τσεκάλιν διαμορφώθηκε η ολοκληρωτική-χαρισματική σχέση «παρακλήτων», γνωστή ως «Κέντρο της Θεοτόκου» (άλλες ονομασίες: «η Ρωσική Εκκλησία της Μαριάμ», «η Εκκλησία της Θεοτόκου της Μεταμορφούμενης» και η «Ορθόδοξη Εκκλησία της Θεοτόκου της Κραταιάς»). Ηγέτης ανέλαβε ο «προφήτης της Παρθένου Μαρίας» και «αρχιεπίσκοπος» Ιωάννης Μπερεσλάφσκι¹⁰⁰. Στις 15–16 Ιουνίου 1991 συγκάλεσε στη Μόσχα την «Α' Πανρωσική θεοτοκική σύναξη», όπου διακήρυξε την «εκπλήρωση των προφητειών της Φάτιμα» και ορκίσθηκε «εκ μέρους της Ρωσίας στην καρδιά της Παρθένου Μαρίας». Στις 12 Νοεμβρίου 1991 στον κινηματογράφο «Krasny Oktiabr» της Μόσχας, διοργάνωσε μια άλλη εκδήλωση υπό τον τίτλο «πανρωσική θεοτοκική σύναξη», όπου δόθηκε η θεατρική παράσταση με τη «εγκαθίδρυση της Παρθένου Μαρίας στον θρόνο της Ρωσίας». Ο Μπερεσλάφσκι ευρισκόταν σε διάλογο και με τους ηγέτες της αποκρυφιστικής σχέτας «Λευκή αδελφότητα» της «Μαρία Ντέβι» (Τσβιγκούν) και του «προφήτη» Ιωάννη Κριβονόγκοφ, των οποίων ορισμένοι ακόλουθοι αρχικά έλαβαν ενεργό μέρος στις «θεοτοκικές συνάξεις» του Μπερεσλάφσκι. Αργότερα, μετά το θάνατο του Μποντναρτσούκ ο Μπερεσλάφσκι τον κατέταξε «σε χορεία αγίων».

Ο πρώην συναγωνιστής του Μπερεσλάφσκι «αρχιεπίσκοπος» Λάζαρος-Κωνσταντίνος Βασίλιεφ το καλοκαίρι του 1991 αποσχίστηκε από το «Κέντρο της Θεοτόκου» προκειμένου να αναλάβει την ηγεσία της οικείας αυτού σχέτας: της «Γνήσιου Εκκλησίας της Αποκαλύψεως του Ιωάννη του Θεολόγου»¹⁰¹. Όπως και ο Μπερεσλάφσκι, αυτοανακηρύχθηκε «προφήτης της αποκαλύψεως», «πατριάρχης πάσης Ρωσίας», «αμνός της αποκαλύψεως» καθώς και «ιερός θείος δικαστικός επιμελητής», «θείο βρέφος, που τέθηκε να ποιμαίνει λαούς της νέας χάριτος, της νέας γης και του νέου ουρανού», «πνευματικός ηγέτης της νέας Αγίας Ρως» και ο «χρισμένος βασιλιάς» της¹⁰². Σε αυτή τη σχέση για ένα διάστημα ανήκε ο Διευθυντής του Μοσχοβιτικού κέντρου θεραπείας «Prois», ο οποίος αυτοπαρουσιαζόταν ως «συνταγματάρχης της Κεντρικής Διευθύνσεως Πληροφοριών» Λεωνίδα Προκόπιεφ (μοναχός Ραφαήλ, μεγαλόσχημος μοναχός Σεραφείμ, που αργότερα άλλαξε το επώνυμο σε «Μοτοβίλοφ»). Μετέπειτα χειροτονήθηκε σε «επίσκοπο» από ιεραρχία που προερχόταν από

⁹⁶ Ορισμός της Ιεράς Συνόδου της Ρωσικής Αυτοκεφάλου Ορθοδόξου Εκκλησίας από 19 Δεκεμβρίου 1990 με απόφαση του μητροπολίτη Ιωάννη Μποντναρτσούκ από 21.12.1990. Αντίγραφο // Προσωπικό αρχείο του Σ. Σουμίλο, Rytsar very. 1994. № 8 (22). Ρ. 12.

⁹⁷ Πιστοποιητικό της προαγωγής του Ιωάννη Μποντναρτσούκ σε επίσκοπο Αγίας Πετρούπολεως και Βάλαμο από 25.12.1990 με υπογραφή του Ιωάννη Μποντναρτσούκ, Λαζάρου Βασίλιεφ και Τύχωνα Φιλίπποφ. Αντίγραφο // Προσωπικό αρχείο του Σ. Σουμίλο.

⁹⁸ Αυτόθι.

⁹⁹ Ορισμός της Ιεράς Συνόδου της Ρωσικής Αυτοκεφάλου Ορθοδόξου Εκκλησίας από 16 Ιουνίου 1991 με υπογραφές του Λαζάρου Βασίλιεφ, του Τύχωνα Φιλίπποφ, του Ιωάννη Μπερεσλάφσκι και του Ηλία. Αντίγραφο // Προσωπικό αρχείο του Σ. Σουμίλο.

¹⁰⁰ Слесарев А. А. Православная Церковь Божией Матери Державная // Религии народов современной России: Словарь / М. П. Мчедлов, Ю. И. Аверьянов, В. Н. Басилов и др., ред. М., 2002².

¹⁰¹ Московский церковный вестник. 1991. № 2 (47). С. 6.

¹⁰² Небесный Град. Газета Истинной церкви апокалипсиса Иоанна Богослова. 1993. № 8.

την ΟΑΟΕ και θεμελίωσε δικό του αιρετικό κίνημα: την «Ορθόδοξη Ρωσική Εκκλησία» (ΟΡΕ).

Επιπλέον, το 1996 στην ΟΑΟΕ για τη Ρωσία «χειροτονήθηκαν» οι «επίσκοποι» ως ακολούθως: ο Ιωάννης Μοντζαλέφσκι, ο Στέφανος Λινίτσκι και ο Σεραφεΐμ Κουτσίνσκι. Με τη σειρά τους, μέσω αυτών των «επισκόπων» στη Ρωσία κατά διαστήματα έλαβαν τη χειροτονία τους περισσότεροι από 60 «επίσκοποι», οι οποίοι δημιούργησαν περισσότερες από δέκα νέες σχέτες. Μεταξύ των κορυφαίων από την ΟΑΟΕ της «διαδοχής του Τσεκάλιν» αξίζει να μνημονευθούν «ιεράρχες», όπως λ.χ. ο προαναφερθείς ήδη Ραφαήλ Προκόπιεφ (ο αυτός Σεραφεΐμ Μοτοβίλοφ), ο Βενέδικτος Μολτσάνοφ, ο Σέργιος Μοϊσέενκο, ο Σέργιος Ζουραβλιόφ, ο Βιατσεσλάφ Λισοβοΐ, ο Δίδυμος Νέστεροφ, ο Μιχαήλ Βισνέφσκι, ο Κυριάκος Τεμρτσίντλι, ο Σέργιος Σαρκίσοφ, ο Βιτάλιος Κουζεβάτοφ, ο Ροστισλάβ Μέλνικοφ, ο Δαμιανός Ακόμοφ, ο Ανδρέας Τρεγκούμπ, ο Ολέγκ Βεντμέντενκο, ο Βίκτωρας Βεριάσκιν, ο Βλαδίμηρος Μοτσάρνικ, ο Αλέξιος Γκόμεθ, ο Οσίας Όσιος, ο Αντώνιος Κορμπάτ, ο Μάρκος Βοΐνοφ, ο Μιχαήλ Γκορντιένκο, ο Ιωάννης Αμπραμένκο κα. Αφού μετεξελίχθηκαν σε δεδηλωμένο σεκταρισμό, πολλοί από αυτούς τους «ιεράρχες» σύστησαν ολιγομελείς παραφυάδες-σχέτες, ορισμένοι δε απεκόπησαν ακόμη και φαινομενικά από την Ορθοδοξία (η λεγόμενη «Ορθόδοξη εκκλησία μεταρρυθμισμένων», «η Αποστολική Ορθόδοξη εκκλησία», η «Αποστολική Ορθόδοξη εκκλησία μεταρρυθμισμένων», «η Γνήσιος Ορθόδοξη Καθολική Εκκλησία», «η Ρωσική Ορθόδοξη Καθολική Εκκλησία», «η Ορθόδοξη Ρωσική Εκκλησία – Γνήσιος Ορθόδοξη Εκκλησία», η «Ενιαία Ορθόδοξη Βασιλική Ρωσική Εκκλησία», «το Πατριαρχείο Ρωσικής Γνήσιου Ορθοδόξου Εκκλησίας των Κατακομβών», «η Αγία Καθολική Αποστολική Εκκλησία της Ρωσίας» κά). Πολλοί εξ αυτών αυτοαποκαλούνται «Γνήσιος Ορθόδοξη Εκκλησία» (ΓΟΕ), παρόλο που δεν έχουν τίποτε κοινό με τις ιστορικές κοινότητες και ομάδες της ΓΟΕ-ΥΡΟΕ των Κατακομβών.

Όσον δε αφορά τον Τσεκάλιν, όταν στο τέλος του 1990 – αρχές του 1991 ο Μστισλάφ Σκρίπνικ εκ των πραγμάτων έπαυσε τον Μποντναρτσούκ από τη διοίκηση της ΟΑΟΕ και έθεσε υπό αμφισβήτηση την κανονικότητα της ιεραρχίας της «διαδοχής του Τσεκάλιν», εκείνος εσπευσμένως επιχείρησε να μεταπηδήσει στην Ουκρανική Ελληνοκαθολική Εκκλησία. Όπως ανακοίνωσε ο Τσεκάλιν τον Φεβρουάριο του 1991 σε συνέντευξη σ' ένα παράνομο δελτίο «Vestnik IRAR»: «Στις 4 Ιανουαρίου 1991 στη Λεόπολη ο μητροπολίτης Βλαδίμηρος Στερνιούκ πραγματοποίησε την τελετή εισδοχής μου στην ιεραρχία της Καθολικής Εκκλησίας. Στις 10 Ιανουαρίου με την εξουσία του Πάπα Ρώμης Ιωάννη Παύλου Β' υπογράφηκε γράμμα ενθρονίσεώς μου ως Πρωθιεράρχη της Ρωσικής Καθολικής Εκκλησίας των Κατακομβών»¹⁰³.

Την εισδοχή του Τσεκάλιν στην Ουκρανική Ελληνοκαθολική Εκκλησία πράγματι την τέλεσε ο μητροπολίτης Βλαδίμηρος Στερνιούκ στις 4 Ιανουαρίου 1991 στο παρεκκλήσι του μητροπολιτικού μεγάρου Λεοπόλεως, όπου παρουσία μαρτύρων ομολόγησε και ορκίσθηκε να παραμένει αφοσιωμένος στην «αγία καθολική πίστη»¹⁰⁴. Στις 10 Ιανουαρίου ο Στερνιούκ υπέγραψε έγγραφο, όπου έλεγε: «Δι' εξουσίας, η οποία δόθηκε στους πατριάρχες ή πατριαρχικούς επιτρόπους της Ουκρανικής Ελληνοκαθολικής Εκκλησίας από τον Αγιώτατο Πάπα Ρώμης, εγκαθιστώ τον Θεοφιλέστατο Βικέντιο (Βίκτωρα Βασίλγιεβιτς Τσεκάλιν), Επίσκοπο της Γιάσαναγια Πολιάνα, Πρωθιεράρχη της Ρωσικής Καθολικής Εκκλησίας με δικαίωμα εγκαταστάσεως και εισδοχής επισκόπων, ιδρύσεως επαρχιών και όλα τα υπόλοιπα διοικητικά δικαιώματα»¹⁰⁵.

¹⁰³ Συνέντευξη του επισκόπου Βικεντίου // Вестник ИРАР. Самиздат. М., 1991, февраль.

¹⁰⁴ Свідощтво правлячого архієрея Галицької Митрополії УГКЦ митрополита Володимира (Стернюка), 4 січня 1991 р. Копія // Личный архив С. В. Шумило.

¹⁰⁵ Γράμμα του επιτρόπου του Πατριαρχικού θρόνου της Ουκρανικής Ελληνοκαθολικής Εκκλησίας μητροπολίτη Βλαδίμηρου Στερνιούκ από 10 Ιανουαρίου 1991. Αντίγραφο // Προσωπικό αρχείο του Σ. Σουμίλο.

Στα μέσα Ιανουαρίου του 1991, ο Τσεκάλιν καταχώρησε στη Μόσχα την πρώτη Ελληνοκαθολική κοινότητα και στη συνέχεια προχώρησε στην ίδρυση των «γραφείων της επαρχίας» της λεγόμενης «Ρωσικής Ορθόδοξης Καθολικής Εκκλησίας» (ΡΟΚΕ). Υπέβαλε αίτημα στις δημοτικές αρχές της Μόσχας ζητώντας να του παραχωρηθούν μερικοί Ι. Ναοί της Μόσχας: «*Η σημερινή Ρωσική Καθολική Εκκλησία, έγραφε, είναι διάδοχος όχι μόνο της Ρωσικής Ελληνοκαθολικής, αλλά και της Ορθόδοξου Εκκλησίας. Όμως η εκκλησία μας δεν διαθέτει μέχρι σήμερα τα απαραίτητα διοικητικά κτήρια και ναούς*»¹⁰⁶.

Τον Τσεκάλιν στη Ρωσία «διαδέχθηκαν» οι εξής περιθωριακοί ψευδοεπίσκοποι: ο Μιχαήλ Ανάσκιν, ο Αλέξιος Λαμπάζοφ και ο Εμμανουήλ Πλάτοφ (ο αυτός Μιχαήλ Ποτιόμκιν), που συγκρότησαν την «ιεραρχία» της λεγόμενης «Ρωσικής Ορθόδοξης Καθολικής Εκκλησίας» (ΡΟΚΕ)¹⁰⁷. Με αυτή την σχέση του «Τσεκάλιν» είχε συνεργασία ακόμη ένας αυτόκλητος ιεράρχης, ο Νίκων-Σέργιος Λαμέκιν¹⁰⁸.

Στις 3 Φεβρουαρίου 1991 ο Πατριάρχης Μόσχας Αλέξιος απέστειλε γράμμα στο Βατικανό ζητώντας διευκρίνιση για το πώς ένα πρόσωπο καθαιρεμένο μπορεί να είναι Ρωμαιοκαθολικός επίσκοπος. Σύντομα ο Πρόεδρος του Ποντιφικού Συμβουλίου επί της προωθήσεως της ενότητας των Χριστιανών Καρδινάλιος Αι. Κασσίντι και Αποστολικός Νούντσιος στην ΕΣΣΔ Αρχιεπίσκοπος Φ. Κολασουόνο δήλωσαν ότι ο Τσεκάλιν δεν είναι επίσκοπος και δεν ευρίσκεται σε κοινωνία ούτε υποτάσσεται στην Καθολική Εκκλησία¹⁰⁹. Στη συνέχεια, τον Αύγουστο παύθηκε ο μητροπολίτης Βλαδίμηρος Στερνιούκ. Ο πρόσφατα διορισμένος στην Ουκρανία Καρδινάλιος Μιροσλάφ Ιβάν Λιουμπατσίφσκι έκανε δηλώσεις για την κατάχρηση εξουσίας και τον σφετερισμό δικαιωμάτων του πρωθιεράρχη¹¹⁰.

Στις αρχές του 1992 ο Β. Τσεκάλιν προσπάθησε να προσχωρήσει στην Παλαιοκαθολική Εκκλησία, αλλά ούτε και εκεί έμεινε για μεγάλο διάστημα. Σύμφωνα με ειδήσεις των ΜΜΕ, αφού απήγαγε ένα μικρό αγόρι από μια οικογένεια, ο Τσεκάλιν μετονομάστηκε σε Berg, δραπέτευσε μαζί του στην Αυστραλία, γι' αυτό και καταζητείται από την Ιντερπόλ¹¹¹.

Στην Αυστραλία ο Vincent Berg (αυτό πλέον ήταν το όνομα του Βίκτωρα-Βικεντίου Τσεκάλιν) παρουσίασε τον εαυτό του ως «θύμα της κατασταλτικής πολιτικής στην ΕΣΣΔ», «επίσκοπο της Αγγλικανικής εκκλησίας» και ακόμη «ψυχίατρο της μυστικής σχολής της ΚGB». Αφού επέδειξε στις αυστραλιανές αρχές πλαστά δικαιολογητικά ιατρικής κατάρτισης, πέτυχε να εξασφαλίσει δουλειά ως ψυχίατρος σε ιατρικά ιδρύματα της Queensland από το 1999 έως το 2003. Αργότερα ήταν υπόδικος για ποινική υπόθεση σχετικά με τη σεξουαλική κακοποίηση ανηλίκων ασθενών. Για τελευταία φορά τα ξένα ΜΜΕ μετέδωσαν γι' αυτόν σχετικά ότι το Σεπτέμβριο του 2018 το αυστραλιανό περιφερειακό δικαστήριο στο Southport του Queensland καταδίκασε τον Vincent Berg (Βίκτωρα Τσεκάλιν) σε 4 χρόνια και 3 μήνες κάθειρξης για κατ'εξακολούθησιν απάτη και πλαστογραφία¹¹².

¹⁰⁶ Московский церковный вестник. 1991. № 7 (52). С. 9.

¹⁰⁷ Слесарев А. В. Российская православная католическая церковь // Антираскол. Информационно-справочный портал по расколоведению. Электронный ресурс. URL: <http://www.anti-raskol.ru/pages/1650> [дата обращения: 15.09.2011].

¹⁰⁸ Никон Ламекин // Иерархия церквей. Электронный ресурс. URL: <http://www.hierarchy.religare.ru/h-orthod-maipkc.html> [дата обращения: 19.09.2018].

¹⁰⁹ К истории автокефального и филаретовского расколов. К., 2002.

¹¹⁰ Vatican rejects of Russian Catholic Church // KNS. 1991. 18 April. P. 15; Московский церковный вестник. 1991. № 7 (52). С. 9; Поспеловский Д. В. Русская православная церковь в XX веке. М., 1995. С. 434.

¹¹¹ Авербух В. Отец-самозванец. Мнимый священник тайне от родителей увез русского мальчишку в Австралию // Российская газета. 2005, 26 августа. № 3857. Электронный ресурс. URL: <https://rg.ru/2005/08/26/andrey.html> [дата обращения: 26.08. 2005]; Шумило. В катакомбах... С. 201; Яшунский И. Наши катакомбы // Вестник РХД. Париж, 1992. № 3 (166). С. 49.

¹¹² Ίδρυτής σχισματικών της Ουκρανίας καταδικάστηκε...

Αντί επιλόγου

Τα έγγραφα, οι μαρτυρίες και τα γεγονότα επιβεβαιώνουν ότι στην πρώτη χειροτονία της ΟΑΟΕ, που έγινε στις 31 Μαρτίου του 1990 στο χωριό Μιχαϊλέβτσι της περιφέρειας Λεοπόλεως, συμμετείχαν μόνον δύο άτομα: ο πρώην επίσκοπος Ιωάννης Μποντναρτσούκ και ο μη έχων την αρχιεροσύνη αυτόκλητος και απατεώνας Βίκτωρ-Βικέντιος Τσεκάλιν. Μάλιστα της «χειροτονίας» αυτής προεξήρχε, σύμφωνα με το χειροτονητήριο γράμμα, ο Τσεκάλιν, ο οποίος ουδέποτε είχε όχι μόνον αρχιεροσύνη, αλλά ούτε τη μοναχική κουρά και την ιεροσύνη. Το όνομα του αρχιεπισκόπου Βαρλαάμ Ιλγιουσένκο στο χειροτονητήριο του Βασιλείου Μποντναρτσούκ ενεγράφη εκ των υστέρων, μετά την κοίμηση του αρχιερέα. Επομένως, οι πρώτες χειροτονίες και η αρχή της ιεραρχίας της ΟΑΟΕ το 1990 έγιναν δυστυχώς από αυτόκλητο, χωρίς αποστολική διαδοχή. Δι'αυτών παραβιάστηκε βάνουσα ο Α' Αποστολικός κανόνας («*Επίσκοπος χειροτονείσθω υπό επισκόπων δύο ή τριῶν*»)¹¹³. Όθεν, ο Μστισλάφ Σκρίπνικ και ο Φιλάρετος Ντενισένκο αργότερα δεν αναγνώρισαν το έγκυρο των χειροτονιών της ιεραρχίας της «διαδοχής του Τσεκάλιν». Πολλοί εξ αυτών όμως, ως πεπεισμένοι για το έγκυρο της ιεροσύνης τους, δεν δέχθηκαν να αναχειροτονηθούν και γι'αυτό η «διαδοχή» του Τσεκάλιν στην ΟΑΟΕ και την Ουκρανική Ορθόδοξη Εκκλησία του Πατριαρχείου Κιέβου (ΟΟΕ ΠΚ) σώζεται μερικώς. Κανείς όχι μόνον στην ΟΑΟΕ, αλλά και στην ΟΟΕ ΠΚ δεν αναχειροτόνησε τους ιερείς και διακόνους, οι οποίοι είχαν χειροτονηθεί από ιεράρχες της «διαδοχής» του Τσεκάλιν. Ακριβώς με αυτή την κατάσταση πολλοί εξ αυτών έγιναν δεκτοί σε κοινωνία από το Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως.

Ειδικότερα δε, στις 5-6 Ιανουαρίου 2019 μέλος της επίσημης αντιπροσωπείας της ΟΕΟ στο Φανάρι στην τελετή απονομής Τόμου Αυτοκεφαλίας που παρέστη και συλλειτούργησε με τον Πατριάρχη Βαρθολομαίο και λοιπούς ιεράρχες του Οικουμενικού Πατριαρχείου ήταν ο «μητροπολίτης Γαλικίας» Ανδρέας Αμπραμτσούκ, στη χειροτονία του οποίου το 1990 συμμετείχε ο Βικέντιος Τσεκάλιν¹¹⁴. Παρ' όλα τα επίμονα αιτήματα του μητροπολίτη Φιλάρετου Ντενισένκο να αναχειροτονηθεί, ο Ανδρέας Αμπραμτσούκ τα απέρριπτε κατηγορηματικά και το 1993 έγινε δεκτός από την Ουκρανική Ορθόδοξη Εκκλησία του Πατριαρχείου Κιέβου στον «οικείο αυτού βαθμό» καθιστάμενος μέλος της Συνόδου και επικεφαλής της Συνοδικής Επιτροπής επί Αγιοκατατάξεων της ΟΕΟ ΠΚ. Αργότερα επανεντάχθηκε στην ΟΑΟΕ διατελώντας Συνοδικός και συμμετέχοντας σε χειροτονίες νέων επισκόπων της ΟΑΟΕ. Αρνήθηκε μετά την μεταπήδηση στην ΟΕΟ ΠΚ να αναχειροτονηθεί και ένας άλλος ιεράρχης της «διαδοχής» του Τσεκάλιν, ο Βασίλειος Μποντναρτσούκ. Στο διάστημα της «αρχιερατείας» του από το 1990 έως το 2006, χειροτόνησε για την ΟΑΟΕ και την ΟΕΟ ΠΚ περισσότερους από 300 ιερείς συμμετέχοντας στις χειροτονίες πολλών επιφανών ιεραρχών των δύο αυτών δομών. Ένας άλλος ιεράρχης της «διαδοχής» του Τσεκάλιν, ο Πέτρος Πετρούς κατά την μεταπήδηση στο ΟΕΟ ΠΚ το 1992 αρνήθηκε επίσης να αναχειροτονηθεί από τον Φιλάρετο Ντενισένκο. Ο τέως πρωθιεράρχης της ΟΑΟΕ «μητροπολίτης» Μακάριος Μαλέτιτς χειροτονήθηκε από ιεράρχες της «διαδοχής» του Τσεκάλιν, τον Δημήτριο Γιαρέμα και τον Ίγκορ Ισιτσένκο καθώς και τον πρώην ιεράρχη της ΟΕΟ ΠΚ Μεθόδιο Κουντριάκοφ. Επομένως, μερίδα ιεραρχών των ΟΑΟΕ, που εντάχθηκαν το 2018 στην Ορθόδοξη Εκκλησία της Ουκρανίας διαμέσου της εις πρεσβύτερο και εις επίσκοπο χειροτονίας από τους Ανδρέα Αμπραμτσούκ, Μακάριο Μαλέτιτς και άλλους, και αυτοί έχουν πάνω τους τη «διαδοχή» του Τσεκάλιν.

¹¹³ Αποστολικοί κανόνες// http://users.uoa.gr/~nektar/orthodoxy/tributes/regulations/00_apostolic.htm.

¹¹⁴ Мирний візит Митрополита Київського Епіфанія до Вселенського Патріарха Варфоломія. Підписання та вручення Томосу про автокефалію Української Церкви, 5-6 січня 2019 р. // [Pomisna.info](https://www.pomisna.info/uk/vsi-novyny/myrnyj-vizyt-mytropolitya-kyivskogo-epifaniya-do-vselsenskogo-patriarha-varfolomiya-pidpysannya-ta-vruchennya-tomosu-pro-avtokefaliyu-ukrayinskoyi-tserkvy/) – офіційний web-сайт ПЦУ. Електронний ресурс. URL: <https://www.pomisna.info/uk/vsi-novyny/myrnyj-vizyt-mytropolitya-kyivskogo-epifaniya-do-vselsenskogo-patriarha-varfolomiya-pidpysannya-ta-vruchennya-tomosu-pro-avtokefaliyu-ukrayinskoyi-tserkvy/> [дата обращения: 06.01.2019].

Τα προαναφερθέντα αντίγραφα του χειροτονητηρίου γράμματος του Βασιλείου Μποντναρτσούκ από τη 31 Μαρτίου του 1990 με πλαστή υπογραφή του «Βαρλαάμ» και το αντίγραφο της κατάθεσης των Ιωάννη και Βασιλείου Μποντναρτσούκ και των ιερέων Ίγκορ και Μύρωνα Σας-Ζουρακόφσκι από τις 2 Νοεμβρίου του 1994 παρουσιάστηκαν στο Οικουμενικό Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως ως «αποδεικτικά κανονικότητας» της ιεραρχίας της ΟΑΟΕ¹¹⁵. Φαίνεται ότι ακριβώς αυτά τα έγγραφα ελήφθησαν υπόψη κατά τη λήψη αποφάσεως περί της αναγνώρισεως στον «οικείο βαθμό» της ιεραρχίας της ΟΑΟΕ, χωρίς την τέλεση συμπληρωματικών χειροθεσιών ή αναχειροτονιών, και της αποδοχής αυτής σε κοινωνία τον Οκτώβριο του 2018¹¹⁶. Εάν ισχύουν αυτά, μπορεί να υφίσταται ότι το Οικουμενικό Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως έχει λάβει απόφαση βάσει των προσκομισθέντων πλαστών εγγράφων. Μια τέτοια περίπτωση, που ανακαλύφθηκε, επιβάλλει τη λεπτομερέστερη μελέτη του εν λόγω ζητήματος και την εξέταση του ενδεχομένου της διορθώσεως των διαπραχθέντων παλαιότερα σφαλμάτων. Από τη στιγμή της αποδοχής στην κοινωνία στον «οικείο βαθμό» της ιεραρχίας και όλου του κλήρου της ΟΑΟΕ εκ μέρους του Οικουμενικού Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, το ζήτημα εξήλθε των πλαισίων των ενδοουκρανικών αντιπαραθέσεων, λαμβάνοντας πανορθόδοξη σημασία. Και αργά ή γρήγορα αναγκαστικά θα πρέπει να έχει αιτιολογημένη απάντηση βάση όλων των περιστάσεων και γεγονότων.

*Σεργκέι Σουμίλο,
Διευθυντής του Διεθνούς Ινστιτούτου Αγιορείτικης κληρονομιάς, Κίεβο
institute@afon.org.ua*

21.10.2019

¹¹⁵ Περί των χειροτονιών στην Ουκρανική Αυτοκέφαλη Ορθόδοξη Εκκλησία // Φως Φαναρίου. URL: http://fanarion.blogspot.com/2019/08/blog-post_26.html (дата обращения: 26.08.2019); Горевой. Про хіротонії в УАПЦ...; Цан. Митрополит Іоан (Боднарчук) і третє відродження УАПЦ... С. 225.

¹¹⁶ Announcement of the Holy and Sacred Synod, 11th Oct. 2018 // Ecumenical Patriarchate. URL: <http://www.ec-patr.org/docdisplay.php?lang=gr&id=2577&tla=g> [11.10.2018].